

INSTRUMENTAL MEDICINE SLOVENIJE 79/80 54

10
CTS SEND

IN
EQUALIZER

OUT
+2 0 -2

LO-FREQ ONLY NORM HI-FREQ ONLY

Današnji notacijski sistemi

Oznake za tempo so vezane predvsem na enakomeren ritem, pri bolj svobodnem, pohitevajočem, ustavljaajočem se, „pulzirajočem“, menjajočem se in pri raznih oblikah poliritmije, pa so brez moči. Značilna agogika, ritmiziranje in sinkopiranje jazzovske glasbe in tudi glasbe raznih drugih ritmično pogosto zelo prefinjenih zvočnih kultur (nap. Indija, Afrika, Java itd.) ostaja „nezapisljivo“.

Tudi oznake za zvočno dinamiko, barvo, zvočni „izraz“ in druge ostenke muziciranja so v naši standardni notaciji dokaj telativne, predvsem pa vezne na našo zvočno tradicijo in pogosto nesprijemljive za druge glasbene kulture in tudi za nove zvočne možnosti sodobne glasbe.

Zato ni čudno, da se od leta 1950 dalje vedno pogosteje pojavljajo poizkusi avantgardnih skladateljev, da bi standardno notacijo prilagodili novim zvočnim zahtevam ali celo izumili nove sisteme zapisovanja zvoka.

Običajna notacija, takšna, kot je danes, po eni strani dela učinkovito naravno selekcijo med bolj ali manj muzikalnimi glasbeniki. Izvajalčevemu glasbenemu občutku, njegovi tankočutnosti in znanju namreč odpira možnosti ustvarjanja tistega nezapisljivega dela notirane glasbe, po katerem ga poslušalci ovrednotijo, ocenijo njegovo muzikalnost. Po drugi strani pa „etnocentričnost“ te notacije (lahko bi jo ob njeni okornosti notnih zahtev improvizirane jazzovske in avantgardne glasbe nasploh razširili tudi na „stilocentričnost“) v okviru glasbene vzgoje zelo zožuje krog glasbe, s katero se v šoli seznanjajo mladi in bi se morali vsi glasbeni pedagogi. Ta se pogosto skrči na „klasično“, „resno“ glasbo do začetka tega stoletja, redko pa pokuka v novejši čas, ali pa v druge zunajevropske glasbene kulture, jazz, sodobno improvizirano glasbo itd. Seveda notacija pri vsem tem sama po sebi ni nič kriva, pač pa pomanjkanje notiranega materiala iz teh glasbenih „zvrsti“, kar pedagogom in učencem onemogoča direktno poustvarjalno seznanjanje z njimi.

Poleg naše „zahodne“ notacije obstaja v svetu še vrsta drugih oblik notnega zapisa. Med seboj se precej razlikujejo, saj so npr. prilagojeni različnim načinom odčitavanja (od leve na desno, od desne na levo, od spodaj navzgor ali obratno), različnim uglasitvam, različnim instrumentarijem, različnim načinom agogike, ritmiziranja, pač različnim glasbenim izrazom. Vse te razlike

skupaj otežkočajo poenotenje notnega zapisa in večje zблиžanje različnih zvočnih kultur.

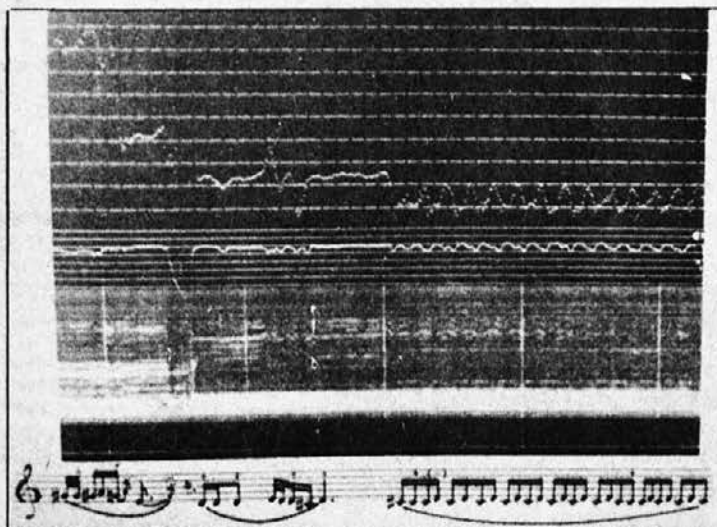
Vsaka od teh notacij v glavnem zadostuje lastnim etnično ali stilno specifičnim potrebam, je „uglašena“ s svojo glasbeno tradicijo. Tako pomeni prvi korak k zблиžanju različnih notnih zapisov (polietničnosti) in s tem tudi poustvarjalni izmenjavi različnih glasbenih kultur spoznavanje, študij in „spoštovanje“ vseh vrst sistemov notiranja in s tem seveda glasbe.

Široko misleča glasbena teorija in praksa obravnava glasbo kot razvoj in iskanje novih zvočnih možnosti (iz raznih etničnih, časovnih, socialnih, „stilnih“ idr. virov), ne pa kot „zgodovino ene glasbene zvrsti“, običajno tako imenovane „klasične“ ali zelo neresno imenovane „resne“ glasbe. V tem smislu se v zadnjem času pojavlja vse več raziskav o možnosti univerzalnega (polietničnega in vse „zvrsti“ obsegajočega) notnega zapisa. Do sedaj je najpopolnejši postopek takšne univerzalne notacije dosežen s posebnim elektronskim instrumentom, melografom (fonografom) (njegov izumitelj je ameriški muzikolog Charles Seeger). To je elektronski analizator zvokov z vgrajenim računalnikom in ekranom, na katerem lahko odčitavamo vrsto sicer komaj opaznih glasbenih ostenkov. Večplastnost njegovega zapisa zdaleč prekaša vse obstoječe notacije, saj z njim lahko optično razčlenimo celo takšne fine, kot so: posebnosti igranja nekega posameznika (njegov osebni stil), zvočne in izrazne posebnosti nekega instrumenta, posebnosti neke izrazno specifične glasbene usmeritve (npr. jazz), neke glasbene kulture (etnično, socialno itd.). Kot rečeno, je postopek odčitavanja teh zvočnih ostenkov na melografu precej zapleten in praktično neuporaben za neposredno „branje“ in poustvarjanje. Njegov pomen je predvsem v raziskovanju različnih zvočnih kultur, novih zvočnih možnosti in tudi novih možnosti univerzalnega zvočnega zapisa.

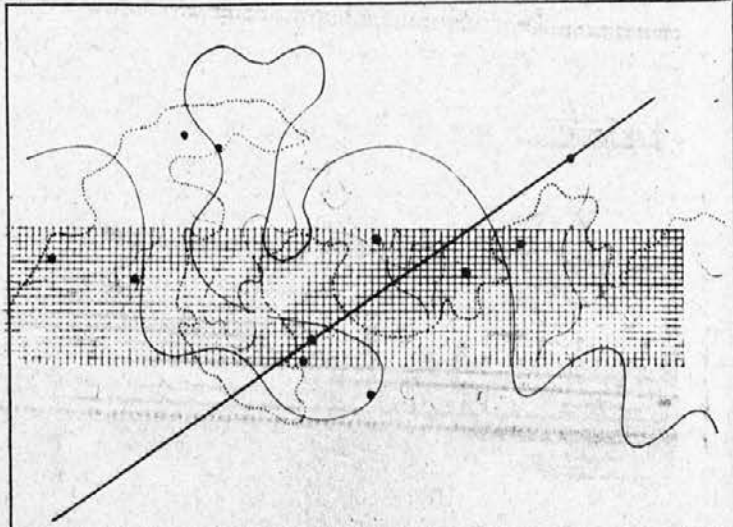
Naslednja stopnja razvoja k takšnemu zapisu danes še ni praktično uresničena (najbolj znane so raziskave ameriškega muzikologa Rudolfa Labana). To je univerzalni govorno-gibalno-zvočni zapis, sistem znakov, s katerim bo mogoče točno označiti vse tri umetniške zvrsti in tako napraviti v pedagoško glasbenem, gibalnem in besednem ter etnomuzikološkem smislu ogromen korak naprej.

Nadaljevanje prihodnjic

LADO JAKŠA

Melogram starega židovskega napeva, zgoraj – linija višine zvoka, v sredini – linija jakosti zvoka, spodaj – linija alikvotnih tonov ter časovni razmaki med posameznimi toni.

Del skladbe Fontana Mix (1958), ameriškega skladatelja Johna Cagea.

Ob desetletnici

Naša Glasbena mladina slavi svoj deseti rojstni dan. Kot je pri nas v navadi, smo tudi ob njenem jubileju zadovoljno, radovedno, pa tudi kritično pogledali v njeno dosedanje življenje in delo. Jubilejna številka revije GM je radodarno odkrila otroška leta naše organizacije, zato je v tem pisanju ne želim ponavljati. Na kratko v teh desetih letih se je marsičesa naučila, veliko postorila, prepričala še tako okorele dvomljivce o potrebnosti in nujnosti svojega dela in obstoja, pela, igrala in tekmovala je, predvsem pa si je pridobila množico mladih prijateljev, ki jo žele čimvečkrat in v čimboljši luči srečevati tudi v prihodnje.

Tako kot starši ob vsakem rojstnem dnevu tiho in s prikritimi pričakovanji, polni upanja kujejo načrte za uspešno prihodnost svojih malčkov, smo skušali nadaljnjo pot Glasbene mladine začrtati na zadnji programsko – volilni seji.

Prav gotovo se bomo morali najbolj potruditi tam, kjer nas danes še ne poznajo, čeprav nas, prepričan sem, že dolgo čakajo. Glasbena mladina mora v vrtcih, šolah, TOZD in krajevnih skupnostih zrasti iz resničnih želja, volje in interesov.

Danes vsako pomembnejšo odločitev sprejemamo preko delegatskega sistema. Držalo bo, da smo bili glasbeni mladinci dokaj uspešni v raznih DPO, pa SIS ter zvezah. Po drugi strani pa nam je bilo veliko manj mar, kaj bomo počeli, povedali ali pobudili v Glasbeni mladini sami in koliko bomo te pobude oblikovali v občinskih društvih. Skratka, veliko pozornosti bomo v prihodnje morali nameniti dograditvi in boljšemu delovanju delegatskega sistema v naši organizaciji sami – tako nam bo veliko lažje dogovarjati se in odločati tudi navzven.

Po statutu smo kolektivni član ZSiMS. Žal že dolgo in še vedno drži, da kolektivnega članstva v marsikateri sredini ne razumejo ne naša občinska društva ne občinske konference ZSMS. Zato je marsikje prihajalo do vidnega ali prikričnega medsebojnega odtravanja, nesodelovanja, indolence in distanciranja do nalog, ki so še kako skupne in nujne. Če kje, bomo morali prav tu v prihodnje delati bolje, z več odgovornosti in obojestransko strpnostjo!

Marsikatero občinsko društvo je omagalo zaradi pomanjkanja usposobljenega, ne le zavzetega kadra. Dogovorili smo se, da bomo kadrovske politike v naši organizaciji v prihodnje okrepili tako glede stalnosti kot načrtnosti. Iskali in usposabljali bomo po glasbenih šolah, akademijah, pevskih zborih in drugih glasbenih skupinah, s seminarji bomo obiskali občine in regije.

Verjetno bomo le redkokje uspeli najti tako zmedo na področju financiranja dejavnosti kot ravno pri Glasbeni mladini. V nekaterih občinah nas financirajo ZKO, ponekod samo kulturne skupnosti, durgje izobraževalne ali celo skupnosti otroškega varstva, skoraj nikjer vse naštetje skupaj. Naše programe zato delimo v kulturne izobraževalne, predšolske, za izven – vse za ljubi dinar! – čeprav smo si načelno enotni o celoviti estetski vzgoji, ki naši mladini pripada od otroških let naprej! Glasbena mladina mora v sleherni sredini zahtevati ne le organiziran način financiranja svoje dejavnosti, ampak ob njem tudi organizirano programiranje svojega dela. Še posebno bo treba okrepiti dogovarjanje z izobraževalnimi skupnostmi, saj v preobrazbi vzgoje in izobraževanja, zlasti v programih estetske vzgoje, Glasbena mladina mora imeti svoje, z dosedaj uspešno opravljenim delom in poslanstvom upravičeno mesto.

Področje informiranja je bilo gotovo najuspešnejše področje naših prizadevanj. Revija GM je razširila krog svojih bralcev in se približala raznoterosti njihovih interesov. Nobene bojzani ni, da tega ne bi zmogla tudi v prihodnje. Še večkrat kot doslej pa se bomo morali pojavljati v ostalih časopisih in revijah, na radijskih valovih in na televiziji. Močno bomo morali okrepiti obveščanje in propagando zlasti v občinskih društvih, si priboriti mesto na straneh lokalnih listov in v minutah lokalnih radijskih programov. Skratka, še bolj kot doslej se bomo z značilnostmi programov in problemov morali približati tistim, ki nas poznajo in potrebujejo.

Na seji je bilo precej govora tudi o medrepubliškem in mednarodnem sodelovanju, o sodelovanju GM v pripravah na mladinske delovne akcije v naši republikli, o nadaljnjem sodelovanju s kulturnimi in glasbenimi organizacijami združenega dela, o nadaljnjem vključevanju GMS v tekmovanje „Naš klub“, o razvijanju lastne poudarjalne in ustvarjalne dejavnosti v občinskih društvih, skratka o vsem, kar naj bi Glasbena mladina počela vsaj tako uspešno kot v preteklosti tudi v prihodnjih letih.

Vsi, ki delamo in živimo v njej in z njo, bomo storili vse, da bi bilo temu res tako!

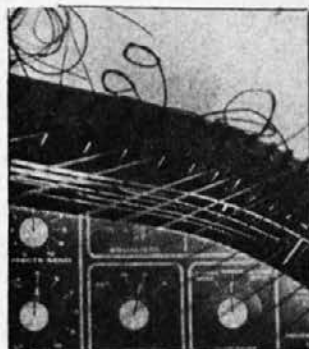
SLAVKO MEŽEK

SREČNO '80

Fotografiral: LADO JAKŠA

GM

REVILJA
GLASBENE MLADINE
SLOVENIJE
79/80/5.4/28.12.79/L.10

Fotografiral LADO JAKŠA

Naslov uredništva:

Revija GM, Krekov trg 2/11, 61000 Ljubljana, telefon 322-367. Račun pri SDK Ljubljana, 50101-678-49381. Izide osemkrat v šolskem letu, celoletna naročnina je 30 din, cena posameznega izvoda 4 din.

Uredniški odbor:

Miloš Bašin (tehnični urednik in oblikovalec), Urška Čop, Lado Jakša, dr. Primož Kuret (glavni urednik), Igor Longyka (odgovorni urednik), Mija Longyka (lektorka), Kaja Šivic (resorna urednica), Bor Turel in Metka Zupančič.

Uredniški svet:

Sonja Cigan (GMS), Tone Lotrič (ZKOS), Silvester Mihelčič (MS), Jože Stabej (DGU) – predsednik, Dane Škerl (DSS), Mirko Vaupotič (ZSMS), Dušan Vodišek (ZDGPS) in delegacija uredništva (glavni, odgovorni in resorni urednik).

Revija GM izdaja Glasbena mladina Slovenije. Grafično pripravo izdeluje Dolenjski list v Novem mestu, tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani. Revija je oproščena temeljnega davka od prometa proizvodov po sklepu republiškega sekretariata za informacije 412-1-72, z dne 22. oktobra 1973. Sofinancirata jo kulturna skupnost Slovenije in izobraževalna skupnost Slovenije.

Praznik slovenske Glasbene mladine

10. decembra so se v Klubu delegatov v Ljubljani srečali predstavniki društev Glasbene mladine iz vse Slovenije na tretji programsko-volilni seji GMS. Pod vodstvom delovnega predsedstva, ki so ga sestavljali podpredsednik Igor Longyka, tajnik Franc Križnar in delegat GM Jesenice Slavko Mežek, so v prvem delu seje zbrani delegati poslušali poročila o delovanju organizacije v preteklem mandatu. Podpredsednik GMS Igor Longyka je kritično opisal uspehe in težave Glasbene mladine, z natančnimi podatki pa ga je dopolnil tajnik Franc Križnar. Iz poročil je bilo mogoče razumeti, da organizacija nadaljuje z osnovno dejavnostjo, ki jo je začrtala že ob svojem nastanku, in množi pomembne akcije v šolah. Vrstijo se šolski koncerti in predavanja o glasbi, vedno več je prireditev za najmlajše v vzgojno-varstvenih ustanovah in prvih razredih osnovnih šol, kjer moramo za glasbeno vzgojo začeti. Že pet let zapored osnovnošolci tekmujejo na glasbene teme v kvizu, ki ga pripravlja Glasbena mladina Slovenije, mladi glasbeniki in ljubitelji glasbe pa se izpopolnjujejo v poletnih taborih doma in na tujem. Zelo uspešno pa je tudi izdajanje revije GM, ki širi obseg števil in krog mladih bralcev. Seveda ob teh spodbudnih podatkih ne smemo prezreti pomanjklivosti. Igor Longyka je opozoril na dejstvo, da je v zvezi Glasbene mladine Slovenije še vedno le dvajset društev in še od teh jih aktivno deluje le polovica. Vzrok temu je verjetno zamotan postopek konstituiranja po delegatskem načelu, ki zahteva sodelovanje vseh občinskih kulturnih organizacij in interesnih skupnosti. Seveda pa glasbena dejavnost za mlade zato ne zaostaja, nasprotno, razvija se in Glasbena mladina si z vsemi drugimi prizadeva bogatiti in spodbujati kulturno življenje mladih povsod po Sloveniji, ne glede na organiziranost svojih društev. „Razvoj organizacije ni mogoče prehiteti ali celo izsiliti. Treba ga je le znati usmerjati... Glasbena mladina mora vzklti iz resnične želje in volje v bazi, v najmanjših celicah družbene strukture“ pravi Igor Longyka.

Tajnik in podpredsednik sta se v svojih poročilih strinjala, da je Glasbena mladina Slovenije pred dvema letoma nekoliko preveč optimistično in velikopotezno začrtala naloge, ki naj bi jih v tako kratkem času uresničila. Res je organizaciji

Prejšnji mesec so bile v Ljubljani številne prireditve ob desetletnici Glasbene mladine Slovenije in 15-letnici Glasbene mladine Ljubljane, ki smo jim dali skupen naslov Teden glasbene mladine. Med 8. in 17. decembrom so se zvrstili 3. programsko volilna seja RK GMS, občni zbor GM Ljubljane, polfinale in finale kviza GMS 79 na temo o jazzu, drugi koncert iz abonmaja Mladi mladim, koncert mladih ljubljanskih glasbenikov in solistični recital Mitje Gregorača ob tridesetletnici njegovega umetniškega delovanja. Vse te prireditve so obširneje zabeležila tudi sredstva javnega obveščanja, ki so med drugim glasbeni mladini posvetila daljše oddaje na radiu in televiziji (Studio ob 17. uri na radiu Ljubljana 12. decembra in Glasbeni magazin na TV Ljubljana 13. decembra).

Tudi naša revija je — razumljivo — tednu glasbene mladine posvetila veliko prostora. V tej številki je tej temi odmerjenih kar šest strani, v prihodnji številki pa bomo objavili sklepe in smernice tretje programsko volilne seje, ki bodo hkrati osnova za srednjeročni program razvoja GMS v obdobju 1981—85.

Obletnicam glasbene mladine je bila posvečena tudi prejšnja jubilejna številka revije GM, brezplačna, čeprav smo jo sicer označili kot tretjo redno številko. Tako bodo naši letošnji naročniki, dobili pravzaprav devet števil revije GM.

uspelo zaživeti na trdnih nogah, se tesno povezati z interesnimi skupnostmi in glasbenimi ustanovami ter dosledno upoštevati demokratično in delegatsko načelo pri načrtovanju in izvajanju svoje dejavnosti. Ni pa vselej steklo, kot bi si želeli. Igor Longyka je zelo kritično ocenil predvsem sodelovanje Izobraževalne samoupravne interesne skupnosti in pa Zveze socialistične mladine Slovenije, s katerima ima Glasbena mladina mnogo skupnih interesov in ciljev. Glasbena mladina je kulturno—izobraževalna organizacija, ki usmerja mlade in dopolnjuje kul-

turni program vzgojnega sistema, s čimer prav gotovo ne sodi le v okvir kulturne, marveč tudi izobraževalne interesne skupnosti. Med izrazito izobraževalne akcije GMS sodi prav gotovo glasbeni tabor, ki ga je Glasbena mladina Slovenije tri leta zapored pripravljala v Prlekiji in z njim dosegla lepe uspehe. V letu 1979 pa je tabor prav zaradi nezagotovljenih sredstev odpadel. Nezadovoljivo je bilo tudi sodelovanje z Zvezo socialistične mladine, s katero si je GMS želela tesnejše povezave in skupnih akcij, v katerih bi našli pot do delavske in kmečke mladine.

Vendar vse to ostaja v načrtu, tu pa so tudi nove zamisli, s katerimi bo lahko GMS obogatila svoje delovanje. Marsikaj si obetamo od izdajateljske dejavnosti, ki se širi in za katero je Glasbena mladina Slovenije na seji izvolila poseben odbor. Jeseni je pri Delavski univerzi Univerzum v Ljubljani izšla knjiga Kurta Pahlena Poslušam in razumem glasbo" v prevodu dr. Primoža Kureta, ki jo je založila GMS. V tisku je tudi prva LP plošča GMS, ki bo izšla pri produkciji kaset in plošč RTV Ljubljana, na njej pa bodo posnetki s koncertov Mladi mladim in Jesenskih serenad.

Poročilom je sledila razprava, ki sicer ni bila izčrpana, bila pa je konstruktivna. Delegati so opozorili na naloge, ki čakajo Glasbeno mladino v naslednjem mandatu, med njimi predvsem na zahtevno vlogo, ki jo bo morala prevzeti v usmerjenem izobraževanju, kjer bo estetska vzgoja zelo pomembna. Vsi so se strinjali, da veliko dela čaka komisija za program in koordinacijo, ki bo morala še bolj bedeti nad izvajanimi koncerti in predavanji, jih izpopolnjevati in snovati nove. Ob tem, da bo treba še skrbneje pripravljati akcije po šolah in med študenti, pa ne sme pozabiti na kmečko in delavsko mladino, ki je kljub trdnim sklepom o animaciji še ni uspela pridobiti in se z njo povezati.

Na osnovi poročila predsednika verifikacijske komisije, ki je povedal, da je na seji prisotnih le 58 delegatov, so vsi udeleženci soglasno izglasovali sklepčnost seje, saj so zastopali kar osemnajst od dvajsetih društev GM v Sloveniji. Nato so sprejeli poročila, potrdili amandmaje k statutu in celotno listo kandidatov za nove organe Glasbene mladine Slovenije, enotni pa so bili tudi glede smernic o nadaljnjem delovanju organizacije, ki jih je izoblikovala komisija za sklepe.

Sejo so obiskali tudi nekateri gostje, med njimi delegati Glasbene mladine Črne gore, Hrvaške, Srbije in Jugoslavije, ki so pozdravili našo Glasbena mladino in ji čestitali v imenu svojih organizacij.

Po zaključku seje je novoizvoljeni predsednik Glasbene mladine Slovenije Slavko Mežek najzaslužnejšim dolgoletnim sodelavcem organizacije podelil priznanja ob desetletnici GMS.

KAJA ŠIVIC

Fotografiral: FRANCE MODIC

Priznanja GMS ob desetletnici

Tovarišice in tovariši! Spoštovani gostje!

Petnajst let mineva, odkar smo se na Slovenskem prvič srečali z Glasbeno mladino in njenimi glasbenimi mladinci. Hudo opotekavi so bili prvi koraki in malo jih je bilo, ki so hoteli in znali novorojenki pri tem pomagati. Naporno, utrudljivo delo je bilo to, pa vendar so se ga lotevali novi in novi, z veseljem in prepričani v pomembnost in potrebnost svojega poslanstva. Ni jim bilo žal prostega časa, znanja, vpliva, zaman prevoženih poti, velikokrat povsem neuspešnih razgovorov in prigovarjanj, tuhtanja, kako delati uspešneje in bolje. Nagrada so jim bile zvedave, navdušene oči cicibanov, zakaji in kako-ji osnovnošolcev, nova iskanja in spoznanja srednješolcev, vse številnejša mlada, vzgojena in zahtevna glasbena publika v marsikaterem slovenskem mestu in na vasi.

Kjerkoli že, vredno je bilo začeti in vztrajati! Nikoli nas niso zavrnil tisti, ki so jim bila naša prizadevanja namenjena, mladi, ki so Glasbeno mladino že dolgo čakali v sleherni sredini, pa čeprav niso niti vedeli zanjo. Še čakajo, zato naj bo jubilej, ki ga praznujemo, in priznanja, ki jih bomo danes podelili, vzpodbuda vsem, ki še niso z nami, ki še niso spoznali zadovoljstva ob ustvarjanju nečesa velikega, kar Glasbena mladina nedvomno je.

Glasbene mladine ni težko opisati. Glasbena je, ker ji je glasba duša, mladina, ker so ji mladi telo. Pa še ostale mladinske lastnosti ima: je neugnana, svobodna, gibčna, radovedna, vedno pripravljena sodelovati in prijateljevati. Zato si je že v teh mladih letih nabrala vrsto družic med organizacijami, ki širom naše domovine in po svetu počno isto ali podobno kot ona. Bogatila se je na njihovih izkušnjah, radodarno je prenašala svoje, brskala je po njihovih programih in ponujala svoje. Podrla je vse meje: z veseljem je odhajala v svet, razširjenih rok sprejemala mlade glasbene popotnike.

Da, takšna je naša Glasbena mladina, čeprav se je samo z besedami ne da opisati. Hvala vsem, ki ste jo tako usmerili in jo tako naredili!

S temi besedami je novoizvoljeni predsednik Glasbene mladine Slovenije, Slavko Mežek prisrčno nagovoril vse zbrane in se zahvalil vsem dolgoletnim sodelavcem, ki jim je Glasbena mladina podelila priznanje ob desetletnici delovanja v Sloveniji. Priznanja so prejeli: tenorist Mitja Gregorač, muzikolog in umetnostni zgodovinar dr. Janez Hoefler, glasbeni pedagog Slavko Lebe, glasbena pedagoginja Tea Marn, dolgoletni predsednik GMS Miloš Poljanšek, harfistka Pavla Uršič, glasbeni pedagog Ciril Vertačnik, glasbeni pedagog Jurče Vreže, glasbeni pedagog Franc Zupančič, flavtistka in novinarka Metka Zupančič, klavirski trio Lorenz, Glasbene mladine Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Makedonije, Srbije, Jugoslavije, Glasbena mladina Ljubljane in Maribora, Kulturni center mednarodne organizacije Glasbene mladine v Grožnjanu, Koncertna poslovalnica Maribor, Opera in balet SNG Maribor, Revija GM in Slovenska filharmonija.

Delegati Glasbene mladine Slovenije med sejo: na desni Metka Zupančič, dolgoletna sodelavka organizacije in revije, za njo sedi dr. Janez Hoefler, prvi urednik časopisa Glasbena mladina in sodelavec GMS.

Fotografiral: FRANCE MODIC

S seje izdajateljskega sveta

Izdajateljski svet revije GM

se je sestel uro pred začetkom programsko-volline seje Glasbene mladine Slovenije in pregledal dose-danje delo ter začrtal smernice, po katerih naj bi revija delovala v pri-hodnje. Po uvodnih besedah pre-dsednika Jožeta Stabeja je odgovorni urednik Igor Longyka poročal o minulih dveh letnikih.

Uredništvo je skoraj v celoti izpolnilo plan, začrtane rubrike pa u spelo ohraniti in obogatiti. Prido-bilo je tudi nekaj nadarjenih mladih piscev, ki so postali stalni člani uredništva in zanesljivi sodelavci. Ena od pomanjkljivosti tekočega desetega letnika je morda v tem, da je uredništvo opustilo koncertne

telegrame, ki so se kot rdeča nit vlekli skozi vseh prejšnjih devet let. Ker je v Sloveniji prireditve vse več, je slog pisanja postajal zamotan, saj je malo avtorjev zmoglo pisati telegramske in obenem kritično, poleg tega pa uredništvu ni uspelo izpeljati dopisniške mreže, ki bi omogočala poročanje iz vse Slovenije, tako da je rubrika postala pravzaprav ljubljans-ka koncertna kronika. Seveda pa si bo uredništvo še naprej prizadevalo zapolniti to vrzel in najti primerno obliko poročanja o slovenskih kon-certnih prireditvah.

Član izdajateljskega sveta, sklada-telj Dane Škerl je predlagal, da bi revija, ki sedaj izhaja redno, vnaprej objavljala program s komentarjem in

nato zbirala odmeve mladih poslušal-cev.

Svet je ugotovil, da bi bila koristna rešitev tudi stalna rubrika, v kateri bi objavljali krajše glose o aktualnih prireditvah. Več bi bilo treba pisati tudi o problematiki glasbenega šol-stva, ki mu je namenjena stalna rubrika. Ker se glasbeni pedagogi slabo odzivajo s pisanjem, bo treba najti novinarsko obliko, s katero se bomo lotevali omenjene pro-blematike.

Delegat Zveze kulturnih organi-zacij Tone Lotrič se je zavzel za pogostejše in obširnejše poročanje o slovenski amaterski glasbeni dejav-nosti. Glavni urednik dr. Primož

Kuret pa je poudaril pomembnost esejističnega pisanja, ki ga v zadnjih letnikih nekoliko manjka in ga bo moralo uredništvo bolj upoštevati.

Izdajateljski svet je na koncu potrdil predloge za nove delegate v mandatu 1979 - 1981. Glavni ured-nik ostane dr. Primož Kuret, odgo-vorna urednica postane Kaja Šivic, predsednik izdajateljskega sveta v novem mandatu bo dr. Janez Hoef-ler, namesto dosedanjih delegatov Glasbene mladine Slovenije sta po-trjena Jasmina Pogačnik iz Kranja in Tone Žuraj iz Maribora, delegata pa je zamenjala tudi ZSMS, ki je na-mesto dosedanjega Mirka Vaupotiča izvolila Željko Nardin.

KAJA ŠIVIC

AKZ Kranj: zlit glasovi

Drugi abonmajski koncert MLADI MLADIM je bil ena od osrednjih prireditev TEDNA GM. Mladi kranjski pevci, ki jih vodi odličen zborovski strokovnjak MATEVŽ FABIJAN, so pripravili v ta namen pravi praznik slovenske vokalne (po)ustvarjalnosti. S sočno recitacijo jim je priskočil na pomoč dramski igralec RUDI KOSMAČ. V zaokroženem pevskem večeru smo v prvem delu slišali kar nekaj slovenskih novitet, napisanih in posvečenih prav AKZ iz Kranja. Moderno, nič eksperimentalno je izzvenel prvi del koncerta (Gobec, Lipar, Jež, Švara, Simoniti) z edino tujco—Orffovo LAUDES CREATURARUM. Drugi del je bil pravzaprav venček slovenskih narodnih pesmi z vložki iz zakladnice ostalih jugoslo-

vanskih narodov. Vremšakovi ŽENKA MI V GOSTE GRE, ZILJSKA OHCET in Kernjakova ROŽ, PODJUNA, ZILA so pomenile praznik slovenskega petja. Mladi glasovi (52 po številu) so v mešanem sestavu zboru zaigrali že v prvem delu koncerta. In če že tam ni bilo zanje prav nič problematičnega, je bilo povsem upravičeno pričakovati, da v narodnih pesmih težav sploh ne bo. Res so se mladi glasovi tukaj zlili v homogeno celoto, ki se je Fabijanu odzivala v vseh možnih odtenkih. Dikcija zboru je tako prefinjena, da je bila uvrstitev v abonma povsem upravičena. V glasbeni Ljubljani pa je bila tokrat spet Glasbena mladina tista, ki je temu kvalitetnemu zboru omogočila nastop na odru Slovenske filhar-

monije. Zborovo 10-letno delovanje je bilo kronano z novim poustvarjalnim uspehom. Slišali so ga lahko po celi Sloveniji, saj je koncert AKZ Kranj iz velike dvorane SF nepo-

sredno prenašal prvi radijski program RTV Ljubljana.

FRANC KRIŽNAR

Fotografiral: FRANCE MODIC

Izvoljeni novi organi GMS

Delegati osemnajstih društev Glasbene mladine Slovenije so na tretji programsko-volilni seji potrdili celotno kandidatno listo članov o organih GMS, ki je bila tri mesece v javni razpravi in smo jo objavili tudi v drugi letošnji številki naše revije. Na sami seji je prišlo do dopolnitve v dveh organih. Na predlog Glasbene mladine Nove Gorice, ki zaenkrat deluje kot odbor za Glasbeno mladino pri Zvezi kulturnih organizacij Nove Gorice, so navzoči sprejeli dva dodatna delegata v predsedstvo GMS in v komisijo za program in koordinacijo. GM Nove Gorice je v predsedstvo delegirala glasbeno pedagoginjo Darjo

Žorž, v komisijo za program in koordinacijo pa študentsko muzikologije Tatjano Gregorič. Ker se je s tem spremenilo število delegatov v predsedstvu GMS, so delegati soglasno potrdili sklep, da popravimo člen statuta GMS, ki govori o predsedstvu, ki ga odslej poleg predsednika in tajnika sestavlja 19 namesto 18 članov.

Novi predsednik Glasbene mladine Slovenije je SLAVKO MEŽEK, sedemindvajsetletni glasbeni pedagog z Jesenic.

Po študiju na ljubljanskem Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje in Višji upravni šoli v Mariboru je uspešno deloval kot

strokovni glasbeni učitelj na osnovni šoli v Žirovnici. Že v tem času se je povezoval z Glasbeno mladino, sodeloval je v poletnem glasbenem taboru v Seliščih in svojim učencem nudil bogato glasbeno vzgojo s pomočjo akcij Glasbene mladine. Slavko Mežek je s svojo aktivnostjo v jeseniški občini spodbudil ustanovitev in plodno delovanje občinskega društva Glasbene mladine, katerega predsednik je, našel pa je tudi tesno povezavo s svojo občinsko konferenco Zveze socialistične mladine. Zadnji dve leti je v njej deloval profesionalno in je sedaj njen predsednik.

Fotografiral: FRANCE MODIC

Občni zbor GML

V soboto, 8. decembra 1979 je imela Glasbena mladina Ljubljane svoj redni občni zbor. Res letošnji občni zbor ni bil volilno-programska konferenca, vseeno pa smo pričakovali večjo udeležbo. Ta ugotovitev je zaskrbljujoča, čeprav najdemo lahko ničkoliko opravičil od splošne prezasedenosti članov pa tja do prostega dne v soboto. Kakorkoli že, v delovnem in prazničnem vzdušju 15 letnice ustanovitve GML smo pregledali njeno delovanje, ki se je zrcalilo v poročilih tajnika, računodvoje in predsednika odbora samoupravnega nadzora.

V času od 13. januarja 1979 do 8. decembra je GML imela 32 prireditev. V to so vštete simfonične matinee, komorni abonma „Mladi mladim“, „Jesenske serenade“ in

ostali koncerti ter predavanja. Ena naših prireditev, ki smo je zelo veseli, je tudi Dan glasbene mladine 24. maja. Ta prireditev je bila v kinu „Union“ in poslušalo in gledalo jo je 759 mladih poslušalcev od Kopra do Ljutomer.

Če bi sedaj povzeli samo nekaj najbolj pomembnih sklepov občnega zbora, potem bi rekli: novoletni koncerti naj bodo tudi po osnovnih šolah, koncertno dejavnost naj bi razširili tudi med delavsko in kmečko mladino in revija GM naj postane učni pripomoček namesto učbenika.

Tako se je končal letošnji občni zbor — poln novih načrtov in obvezujoč za vse, ki jim je glasbeno mladinska ideja pri srcu.

MITJA GREGORČ

Z občnega zbora Glasbene mladine Ljubljane

Fotografiral: FRANCE MODIC

Svobodni koncertni pevec

30 let umetniškega delovanja Mitja Gregorača

Osemnajstega decembra je s pevskim recitalom v Slovenski filharmoniji slavil 30-letnico umetniškega delovanja eden naših najpomembnejših slovenskih koncertnih pevcev tenorist Mitja Gregorač. Prvič je umetnik pred slovenskim občinstvom nastopil 20. decembra 1949 v vlogi Lenskega v operi Evgenij Onegin Petra Iljiča Čajkovskega. Mlajšim poslušalcem znan kot izvrstni interpret mladinskih koncertov, starejšim pa kot izvajalec vseh tehtnejših velikih partitur svetovnih avtorjev, je svojo umetniško pot začel v opernih hišah v Sarajevu, Ljubljani in Mariboru. Kljub temu da so iz tega časa ostale v spominu mnoge prepričljive kreacije glavnih tenorskih vlog, se je Mitja Gregorač pozneje vseeno posvetil izključno koncertnemu petju. Svojo odločitev razlaga naš jubilarntakole:

„Koncert opernega pevca mi v svojem bistvu ni ustrejal. Toda v tistem času smo pri študiju prepevali večinoma operno literaturo. Bil sem eden redkih, ki sem na ure solo petja nosil s seboj skoraj vedno tudi koncertne skladbe, bodisi samospeve ali odlomke iz obširnejših partitur. Za mnoge je koncertno petje mnogo težje kot operno. Res je, da sta na odru v koncertni dvorani pomembna le glas in interpretacija, tu ni ne šminke, ne igre, ne gibanja. Toda moji naravi ta način pač bolj ustreza, tako operno kot koncertno petje pa od pevca zahteva izredno strogo način življenja. Le vedno spočit in fizično krepak umetnik zmore vse napore, ki jih petje zahteva.“

„Ali Vas na študij pri prof. J.

Honeggerjev „Kralj David“ z orkestrom Zagrebških simfonikov RTZ in solisti Radmilo Smiljanić, Majdo Radić in Mitjo Gregoračem v Dominikanski cerkvi v Dubrovniku pred tremi leti.

Betettu vežejo posebni spomini? “

„Pri svojem pedagogu prof. Betettu sem med leti 1953 in 1962 preživel izredno intenziven čas. Poleg samega študija, ki se je oblikoval zlasti okrog problemov pevske tehnike, sva se ogromno pogovarjala o vsem, kar je bilo posredno ali neposredno vezano na pevski študij. Betetto mi je bil vedno pripravljen pomagati in nanj me vežejo mnogi lepi spomini.“

Kot koncertni pevec je Mitja Gregorač prvič opozoril nase v vlogi pastirja v koncertni izvedbi Oidipusa Rexa I. Stravinskega v Ljubljani leta 1959. Tri leta pozneje je z uspehom pel v istem delu, takrat glavno parti-

jo, na letnih igrah v Dubrovniku z dirigentom Oskarjem Danonom, Biserko Cvejić in Tomislavom Neralićem.

S tem je Mitja Gregorač začel svojo uspešno koncertno kariero. Npretrgoma so si sledili nastopi doma in v tujini. Med glavnimi deli, v katerih je naš jubilarnt pel, so Beethovnova Missa solemnisa, Brittnov Vojni requiem, Haydnovi Letni časi in Stvarjenje, Haendlov Mesija, Mozartov Requiem, Dvoržakov Requiem in še mnoga druga.

Izvedbam so sledile mnoge kritike, ki označujejo Mitjo Gregorača kot „gorečega in gibčnega tenorista, zanesljivega v intonaciji in zrelega v interpretaciji“.

Ob številnih nastopih doma in v tujini pa je vedno in zelo rad nastopal tudi za mladino.

„Za mladino sem prepeval od ustanovitve GMS leta 1964 zlasti v Sloveniji in Hrvaški. To delo me je vedno navduševalo, kajti mladi poslušalci, pa naj bodo osnovnošolci ali pa študentje, so izredno hvaležni, obenem pa izvajalca krepko obvezujejo. Za njih je najboljša komaj dobro. V izvedbi za mladino umetnik ne sme poznati podcenjevanja in ležernosti.“

Mitja Gregorač pa se z mladino ne ukvarja le kot interpret, ampak tudi že dve leti profesionalno deluje pri Glasbeni mladini Ljubljane. Ogromno zna, pozna glasbeno literaturo za mladino ter tako tudi po strokovni strani nenehno prispeva k izobraževanju in širjenju obzora mladih poslušalcev. Pri izbiri programov s svojo dobro voljo, prijaznim nasmehom in dobrohotnostjo mlajšim sodelavcem iz svojih bogatih izkušenj vedno svetuje in najde pravo rešitev.

„Kaj vas je vodilo pri izbiri programa za Vaš jubilejni koncert? “

„Odlučil sem se, da pripravim recital izključno iz priredb narodnih pesmi slovenskih in svetovnih avtorjev. Narodna tematika me zelo privlači in tako sem sestavil popolnoma nestandarden program.“

Ob 30-letnem jubileju uspešnega umetniškega delovanja se čestitkam pridružuje tudi Glasbena mladina in želi, da bi bilo delovanje našega jubilarnta še naprej tako plodno in uspešno.

MONIKA KARTIN—DUH

Koncert mladih Ljubljančanov

Glasbena mladina Ljubljane je že nekaj časa načrtovala koncert naših najmlajših glasbenikov — učencev glasbenih šol. Prav ti pomenijo bogastvo našega bodočega glasbenega življenja in veseli smo lahko, da vse več otrok želi obiskovati glasbene šole. Žal je ob uvajanju celodnevne pouka sodelovanje med rednimi šolami in glasbenimi ustanovami še slabo urejeno, a najvažnejše je zanimanje naših najmlajših za glasbo, ki jim bo lahko nekoč poklic, vsekakor pa jim bo vedno v veselje.

V tednu praznovanja glasbeno-mladinskih obletnic je Glasbena

mladina Ljubljane ob zaključku mednarodnega leta otroka v mali dvorani Slovenske filharmonije pripravila koncert ljubljanskih učencev v glasbenih šol.

Prijetno zaokrožen spored je začel zborček cicibanov Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje, ki je zapel nekaj preprostih pesmic. Za njim so se zvrstili trobentač Jorg Ceglar z Gluckovo arijo Orfeja, violinisti Polona Češarek z Riedingovim Koncertom, nadarjeni mali Mirko Vičentič s Horvatovim Metuljčkom in izredno muzikalna Tatjana Lipovšek z dve-

ma skladbicama Marijana Lipovška. Predstavili so se tudi klarinetist Peter Čučulović z Feldovo Instruktivno suito, pianista Neveka Žumer z Brahmovim Ogrskim plesom št. 5 in mali Andraž Poljanec z lastno skladbico o Robinu Hoodu in priredbo Boogie—Woogieja ter odlični kitarist Miha Ramšak z Jovičičevo Makedonsko rapsodijo. Slišali pa smo tudi dva ansambla, ki pričata o gojenju komornega muziciranja na naših šolah. Tri dekleta so v tercetu blokflavt zaigrala Gibbsonovo Fantazijo, klavirski trio iz razreda profesorja Matije Lorenza pa je

imenitno izvedel Mišekov Trio v C-duru, za to starost zahtevno klasično skladbo.

Nastop je povezoval Marjan Pateroster, ki je napovedoval spored in se pogovarjal z nastopajočimi ter jim preganjal tremo, pred koncertom pa je predsednik Glasbene mladine Ljubljane Tomaž Lorenz številno občinstvo nagovoril s spodbudnimi besedami o glasbenem življenju naših najmlajših in prizadevanjih Glasbene mladine, da ga obogati in popestri.

KAJA ŠIVIC

Revija GM 1977 - 79

Urednikovo poročilo za programsko volilno sejo

Glasilo Glasbene mladine Slovenije, Revija GM, že deseto leto nepretrganega izhajanja predstavlja eno najpomembnejših akcij naše glasbene mladine. S pestro vsebino, ki poleg organizacijske problematike prinaša mnogo poljudno napisanega strokovnega gradiva o različnih zvrsteh glasbe, je prav gotovo najbolj vsestranski in najbolj razširjen animator ideje glasbene mladine. Že od vsega začetka pa je Revija GM tudi glasbena revija v širšem pomenu besede, saj načrtno spremlja tekoče glasbeno dogajanje na Slovenskem, v Jugoslaviji in tudi po svetu.

Ko pregledujem 8. in 9. letnik revije pa povrh že začetek 10. letnika, katerega tretja številka je pred vami, zlahka ugotovim, da je publikacija v tem obdobju ne le potrdila osnovni namen in usmeritev, temveč ga je pomembno razširila in poglobila. O tem zgovorno pričajo številke in bogata vsebina preteklih dveh letnikov in tretjega tretjina.

Kar pogledamo: osmi letnik pomeni, lahko bi rekel, zgodovinsko prelomnico v razvoju revije, saj se tedaj ni le razširila na sedem rednih števil, od katerih je bila ena tematska, temveč se je zlasti zdebelila, kar za celo polovico; poslej izhaja na 24 straneh namesto prejšnjih 16, tematska številka celo na 32! In deveti letnik? Nov razmah: osem števil na 24 straneh, tematska spet na 32. Deseti letnik pa predvideva že devet števil! Osmi letnik je prelomnica tudi v oblikovnem pogledu: revija je dobila novo likovno grafično podobo, sodobno in privlačno. V skladu z vsebinsko razširitvijo pa ima poslej časopis Glasbena mladina tudi novo ime: Revija GM. Lepša je na pogled, spete liste ima namesto prejšnjih letečih, debelejša je, vsak čas bo mesečnik. Ali bi tak uspeh kaj pomenil, če bi revija izhajala za peščico bralcev? Revija GM te težave ne pozna: že od začetka izhajanja nezadržno narašča število naročnikov za tisoč na leto; kot da bi se dogovorili! Začela je z deset tisoč, potem pa iz letnika v letnik prišla do letošnjih dvajset tisoč.

Prav bo, da opustim uvodni zanosni slog, ki ni prav nič poročevalski, in poskusim kratko razčleniti bitje in žitje revije GM. Najprej vsebina: koj na začetku je treba povedati, da sta osmi in deveti letnik — in tako je zastavil tudi deseti — nadaljevala in poglobila

usmeritev sedmega. Ta pa se je kot že znano močno približal osnovnošolski in srednješolski mladini s tem, da je pomnožil gradivo, primerno za to starostno stopnjo, in se še močneje naslonil na učni načrt glasbenega pouka.

Ker se je revija hkrati širila po obsegu, s tem niso bile bistveno osiromašene rubrike ali strani, namenjene odraslejšim bralcem, pa tudi ne strani jazza, rocka in pop glasbe. Večji obseg in pomnožitev števil v letniku pa je reviji omogočil približevanje daljnemu cilju: mesečniku za glasbeno kulturo, ki bi postal eno od gibal celotnega glasbenega življenja v Sloveniji, ne le glasbenomladinskega.

Redno izhajanje je reviji omogočilo uvesti tudi pomembno novost. Z mislijo, da je vsakršno opisovanje glasbenih umetnin maček v žaklju za vsakogar, ki te glasbe še ni slišal, se je uredniški odbor povezal z RTV Ljubljana in vzpostavil neposredno zvezo med oddajo „Iz dela GMS“ na prvem radijskem programu ter med revijo GM. Tako že nekaj let glasba v tej oddaji ilustrira in dopolnjuje nekatere prispevke v reviji. Pomnožitev takšnega povezovanja je drugi od velikih ciljev revije: ker pa gre glasba iz radia v eter, je trajnejša možnost povezave besede in slike v reviji z glasbo na plošči ali kaseti. Pričakovati je, da bo novoustanovljeni odbor GMS za izdajateljsko dejavnost pripravil teren za takšen podvig.

Revija je tudi v osmem in devetem letniku v svojem okrilju izdala tematski številki, ki sta služili kot

osnovo tekstovno in notno gradivo za tekmovanje v glasbenem kvizu, ki ga je letos že petič priredila GMS. Tematska številka v osmem letniku je imela naslov NOVI AKORDI, v devetem JAZZ, za desetega pripravljamo SLOVENSKO OPERO. Pohvaliti se je treba s pomembnostjo teh števil, ki so tako kot že dve prejšnji bile plod domačih avtorjev. Čeprav so pisane za osnovnošolsko mladež, so to izvirne publikacije trajne vrednosti za vsakega ljubitelja glasbe.

Uredništvo se lahko pohvali tudi s tem, da mu je v minulih dveh letnikih skoraj docela uspelo doseči zastavljeni načrt in uresničiti koncept. Glede na splošno pomanjkanje ljudi, ki znajo pisati o glasbi, bodi strokovnjakov ali novinarjev, in glede na razširjeni obseg je to zelo ohrabrujoče. Ključ uspeha je nedvomno v uredništvu, v katerem se je „ naredilo“ nekaj izvrstnih sodelavcev, ki so poleg tega, da pišejo sami, pridobili vrsto novih zunanjih dopisovalcev. Vedno večja razširjenost revije pa je prinesla tudi opaznejše sodelovanje mladih bralcev, s katerim revija zlasti od lani naprej opravlja enega od svojih bistvenih poslanstev. Rubrika za mlade dopisnike se je tako razširila, da se je revija GM vključila med tiste mladinske časopise, ki kot organizatorji vsakoletnega srečanja mladih dopisnikov vabijo v goste svoje najuspešnejše mlade sodelavce. Tako so prišli na srečanja v Ljubljano in Krško (1978 in 1979) tudi dopisniki revije GM in se seznanili z uredništvom ter seveda doživeli celoten

program srečanj, ki jih je obogatila tudi glasbena mladina Slovenije s svojimi koncerti.

Tole poročilo gotovo ni primeren okvir za podroben pogled v koncept revije GM. Kdor revijo spremlja — in kdo od vas je ne! ta koncept več ali manj pozna. Kljub temu pa bi rad omenil področje, o katerem sicer pišemo, a nikakor ne v takem obsegu, kakor bi želeli: to je glasbeno šolstvo. Spet enkrat lahko potrdimo, da je kovačeva kobila zmeraj bosa. Glasbeni pedagogi o sebi in svoji problematiki premalo pišejo. Zato izkoriščam to priložnost in vsem izražam željo uredništva: strani revije so odprte vsem dobro mislečim! Pišite nam o glasbenem šolstvu, glasbenem pouku, sporočajte nam še zlasti novice iz življenja glasbene mladine. Rubrika novic iz društev glasbene mladine je druga takšna, ki nam ne uspeva preveč. V uredništvu ni možnosti, da bi s svojimi ljudmi zbirali novice s terena. Zato smo vezani na delegate in na druge animatorje v društvih glasbene mladine. Pričakujemo vaših prispevkov!

Revija GM si je tako kot organizacija v celoti v zadnjih letih izborila ugledno mesto v slovenskem periodičnem tisku za mladino. Pred tremi leti je bila sprejeta v odbor podpisnic družbenega dogovora o financiranju in razširjanju mladinskega periodičnega tiska. S tem je bilo zagotovljeno sistemsko financiranje revije, ki zato lahko izhaja kot najcenejši list za mladino v Sloveniji. Sofinancirata jo kulturna in izobraževalna skupnost Slovenije.

Uredništvo zdaj stoji pred novo fazo razvoja. Medtem ko je revija z varčnostjo in premišljenim razporejanjem sredstev v treh letih za 60 % povečala obseg in za 25 % število naročnikov brez bistveno povečane dotacije, z enim samim redno zaposlenim človekom, ki so mu takorekoč ljubiteljsko pomagali zunanji člani uredništva (dobivajo le simboličen honorar), predvidevamo z 11. ali najpozneje z 12. letnikom razvoj v mesečno revijo z 32 stranmi. To pa bo nujno zahtevalo še enega profesionalca v uredništvu in za blizu 40 % večji proračun revije. Upamo lahko, da nam bosta ugled revije, ki si ga je pridobila, in podpora glasbene javnosti pripomogla k uresničenju tega načrta.

IGOR LONGYKA

Delegati na seji izdajateljskega sveta (od leve proti desni) stalna sodelavka revije Urška Čop, glasbena pedagoginja iz Ljutomeru Sonja Cigan, glasbeni pedagog iz Maribora Tone Žuraj, nekdanji urednik časopisa Glasbena mladina Peter Lipar in delegatka Zveze socialistične mladine Željka Nardin. Fotografiral: FRANCE MODIC

REVOLUCIJA IN GLASBA REVOLUCIJA IN GLASBA REVOLUCIJA IN GLASBA

Nove izrazne oblike 15 novih glasbenih del na 10 koncertih

Letošnji VII. festival Revolucija in glasba je s svojim programom občutno presegal dosednji obseg. Od 11. do 28. novembra je bilo v raznih slovenskih mestih 10 koncertov. Kraji – gostitelji teh koncertov so bili: Velenje, Ravne na Koroškem, Ajdovščina, Krško, Brežice, Šmarje pri Jelšah, Ljutomer, Celje, Zagorje ob Savi in Ljubljana. Na koncertih odraslih zborov sta poleg domačih zborov sodelovala še zamejski zbor iz Šentjakoba v Rožu in 100-članski mešani zbor Ivan Goran Kovačič iz Zagreba. Izvajalci mladinskih koncertov so bili letos samo pomutacijski zbori, ker programska komisija festivala RiG meni, da osnovnošolski mladinski zbori z isto tematiko nastopajo vsako leto na festivalu Kurirček v Mariboru. Poleg štirih domačih gimnazijskih zborov sta nastopila tudi gimnazijski mešani zbor Koča Kolarov iz Zrenjanina in ženski zbor Dom na mladite 25. maj iz Skopja.

Prvič je festival letos vključil v svoj program koncert pesmi svobodnih oblik na angažirane tekste, ki jih je razpisala RTV Ljubljana. Izvajalci

Slovenski oktet je nastopil v Krškem, kjer so v okviru festivala Revolucija in glasba poslušalci lahko spremljali še spored partizanskih samospelov v izvedbi Zlate Ognjanović, Jurija Reje in Andreja Jarca ter nastop Studia za svobodni ples. Naš priljubljeni oktet je svoj koncert popestril s komentarjem Bogdana Pogačnika,

so bili zabavni ansambli RTV s priznanimi solisti, pri zadnji skladbi pa je sodeloval tudi radijski otroški zborček. Koncert je dokazal, da so v

tej glasbeni zvrsti široke izrazne možnosti, da ima ta zvrst veliko mladih ljubiteljev in si obetamo od njega prihodnje leto še bolj živren

in še bolj usmerjen program.

Na koncertih komorne glasbe je prvič sodelovala skupina za izrazni ples ZGBI iz Ljubljane. Skupina je izredno popestrila program in bo v bodoče stalen spremljevalec festivala RiG. Zadnji koncert je bil v Ljubljani 28. novembra. Izvajalci radijski simfonični orkester, akademski komorni zbor iz Kranja in solist Ivan Sancin so pod taktirko Sama Hubada predstavili tri nove skladbe: Ubalda Vrabca kantato Kastovska balada, Rada Simonitija dva samospelava za bas in simfonični orkester, ter Radovana Gobca simfonično pesnitev Dražgoše.

V celem je bilo na koncertih predstavljeno 15 novih glasbenih del. Zanimanje publike za koncerte je bilo veliko v vseh krajih, saj jih je obiskalo nad 5000 ljubiteljev glasbe. Sklepni koncert na predvečer praznika Dneva republike je TV direktno prenašala najširši slovenski javnosti, zato je bila tudi udeležba v dvorani bolj skromna.

TONJE LOTRIČ

Fotografiral: MARKO RUDOLF

Zakaj pesmi svobodnih oblik?

Vedno bolj množičen je ta naš festival, vedno bogatejši in pestrejši. Letos pa je bilo v njem nekaj čisto novega, svežega – prireditev pesmi svobodnih oblik, ki so jo pevci, recitatorji, plesni orkester in otroški zbor RTV Ljubljana izvedli v dvorani športnega centra v Ajdovščini. Kaj je programske sodelavce pripeljalo do ideje in kako so se reči lotili, smo izvedeli v pogovoru z Janezom Martincem, enim od urednikov radijskega glasbenega programa.

„Zamisel je prišla iz našega uredništva, kjer smo se odločili, da predlagamo organizatorjem festivala Revolucija in glasba novo tematiko, sveže, mlade slovenske pesmi svobodnih oblik na besedila, ki govorijo o današnjem doživljanju tradicije narodnoosvobodilnega boja. Gre predvsem za stik z mladimi, za današnji vsakdan in sodoben način izražanja na to temo. Kot vedno, je bil tudi naš začetek težak. Poskusili smo z razpisom, ki smo ga sestavili tako, da smo k sodelovanju povabili kantavtorje, se pravi avtorje besedila

Mateja Koležnik iz Metlike je mlada avtorica besedil, ki jih sama poje in se spremlja na kitari. Nastopila je v Ajdovščini na večeru pesmi svobodnih oblik.

Fotografiral: FRANCI MULEC

in glasbe, in pa avtorje besedil brez glasbe. Tu je izbira namreč najtežja. Naši radijski sodelavci nam lahko prispevajo zelo dobro glasbo in

aranžmane, večne težave pa so z besedili. Kljub številnim prispevkom, ki smo jih dobili na razpis, smo morali pobrskati med že ob-

javljenimi pesmimi naših pesnikov. Enega od tekstov je prispeval tudi tovariš Mitja Ribičič pod imenom partizan Ciril.

Prireditev je lepo uspela in nam prižgala zeleno luč za naslednja leta, ko bomo uradno sodelovali v festivalnem programu. Sedaj bo tudi nekoliko laže z razpisom, saj bomo lahko uradno objavili, da bodo izbrani prispevki odkupljeni in javno izvajani na prireditvi, ki jo vsi poznamo. Radi bi pridobili kar največ mladih, predvsem kantavtorjev, pa tudi pevcev in pesnikov. Veseli smo, da sta na letošnji prireditvi sodelovala mlada in uspešna pevca Mateja Koležnik iz Metlike in Peter Meze iz Ljubljane, ki sta se predstavila z lastnimi besedili in glasbo. Poleg naših znanih pevcev sta z recitacijami sodelovala igralca Iva Zupančičeva in Miha Baloh.

Pobuda je rodila sadove in v prihodnje bomo lahko obliko in izvedbo bogatili.“

KAJA ŠIVIC

Priznanja doma in v tujini 70 let dirigenta Boga Leskoviča

Novembra je slavil svoj 70. rojstni dan eden najzaslužnejših in zlasti v tujini priznanih slovenskih dirigentov Bogo Leskovič. Pravilno je, da tudi na tem mestu njegov jubilej počastimo vsaj z nekaj vrsticami, saj so mnogim ne več najmlajšim poslušalcem ostali v nepozabnem spominu njegovi izvrstni komentarji in izvedbe na mladinskih koncertih v Slovenski filharmoniji.

Mojster Leskovič, ki je bil rojen na Dunaju, je v petdesetih letih prišel v Ljubljano. S svojo veliko energijo in voljo je želel pomagati, soustvarjati in razvijati našo glasbeno kulturo. V prvih letih je uspel zlasti kot dirigent ljubljanske Opere.

Leta 1956 je z ansambлом le-te doživel njen do danes največji uspeh.

V Parizu so pod njegovo taktirko izvedli opero Zaljubljen v tri oranže Sergeja Prokofjeva. Ne le da so predstavo izredno dobro ocenili, snemala jo je tudi gramofonska družba Philips in v Parizu je prav ta slovenska izvedba prejela Grand prix du disque. Ime slovenske Opere pa je mojster Leskovič ponel na šte-

vilnih turnejah tudi v mnoge druge države. Tako je z našimi umetniki gostoval še v Italiji, Češki, Nemčiji, Rusiji, Holandiji in drugod.

Bogo Leskovič je izredno uspešen tudi na koncertnem odru. Slovensko filharmonijo je vodil na številnih gostovanjih, od katerih so najpomembnejša po severni in južni Italiji, Češki, Avstriji in Belgiji.

Za svoje zaslužno delo pri razvijanju slovenske glasbene kulture je mojster Leskovič leta 1972 prejel veliko Prešernovo nagrado.

Ob številnih zaslugah za slovensko kulturo pa ne gre prezreti njegove bogatega delovanja v tujini. V vseh letih je jubilat dirigiral vsem pomembnejšim evropskim simfoničnim orkestrom v Oslu, Stockholmu,

Moskvi, Leningradu, Londonu, Muenchnu, Goeteborgu, Molmoju, Budimpešti, Pragi, Hamburgu, Berlinu, Koelnu, Frankfurtu, Rimu, Torinu, Dunaju, Zuerichu, Luganu in v Belgiji ter na Holandskem. Kot stalni gost dirigira orkestru v abonmajskih koncertih antwerpenske filharmonije, arnhemskega simfoničnega orkestru in orkestru overijselske filharmonije. Z vseh gostovanj se umetnik vrača z vrsto imenitnih kritik, ki ga uvrščajo v vrh evropskega dirigiranja. Velik uspeh in mnogo priznanj mu je prinesla turneja po Avstraliji, kjer je kot prvi jugoslovanski dirigent leta 1974 dirigiral serijo 17 koncertov s priznanima orkestroma iz Melbourn in Sydneya.

Vsekakor je omemba vredno dejstvo, da naš jubilat tudi komponira. Naj omenimo le nekaj njegovih skladb: Etuda za orkester, Partita za orkester, simfonija v enem stavku Domovina, dva ciklusa pesmi za glas in orkester De profundis in Soneti nesreče ter mnogokrat izvajana odlična orkestracija Tajčevičevih 7 balkanskih plesov.

MONIKA KARTIN-DUH

Nestor slovenskih skladateljev 80 let Matije Tomca

Nestor slovenskih skladateljev Matija Tomc je dopolnil 25. decembra 1979 osemdeset let. Rojen je bil v Beli krajini (Kapljišče pri Metliki), na gimnaziji v Novem mestu pa je pri znanem organistu in skladatelju Ignaciju Hladniku dobil prve glasbene napotke. Gimnazijo je nato nadaljeval v Ljubljani, kjer se je intenzivno začel ukvarjati z glasbo nastali so prvi skladateljski poskusi, začel je študirati violino, klavir in orgle. Z glasbo se ni prenehal ukvarjati niti med študijem teologije v Ljubljani. Nekaj časa je obiskoval tudi ljubljanski konservatorij, nato pa odšel študirat glasbo na Dunaj, kjer je bil študiral kompozicijo pri Fr. Schmidtu, drugi glavni predmet pa so bile orgle. Privatno je študiral še solo petje, sodeloval pri različnih zborih, leta 1930 pa je z odliko končal študij in postal čez nekaj let profesor na škofijski gimnaziji v Sentvidu. Obenem je poučeval orgle, nekaj časa pa tudi harmonijo

in kontrapunkt na ljubljanski glasbeni akademiji. Po vojni je bil dolgoletni župnik v Domžalah.

Tomčevo skladateljsko delo je nadvse bogato in raznovrstno. Segatako na duhovno kot na posvetno področje. Njegove skladbe odlikujeta pretehtana oblika in z njo usklajena vsebina. Med deli duhovne narave izstopajo nekatere maše, kantata Slovenski božič po starih

slovenskih božičnih napevih za zbor, soliste, klavir in orgle. Med največjimi in najtehtnejšimi Tomčevimi deli pa je kantata Križev pot za soliste, zbor, orkester in orgle. Nastalo je na besedilo slovenske pesnice Vide Tauferjeve, njo pa so navdihnile slike znanega baročnega slikarja Fortunata Berganta v Stični.

Predvsem pa so znane tiste skladbe, ki se naslanjajo na tematiko slovenske ljudske glasbe. Ob tem viru in s sodelovanjem dirigenta Akademiskega pevskega zbora Franceta Marolta je nastala vrsta umetnin, ki še danes zavzemajo izredno mesto v tovrstni slovenski ustvarjalnosti (Svatske pesmi, Od nebeške ohceti). Zlasti se je posvetil belokranjski ljudski pesmi in odkrival njene lepote v številnih priredbah (Dve belokranjski za moški zbor, Belokranjska napojnica, Kresna pesem, zbirka Igraj kolce itd.) Tomčevih zborovskih stvaritev je skoraj nepregledna vrsta, zato naj med njimi

omenimo vsaj znano kantato Stara pravda na Aškerčevo besedilo, ki jo je velikim uspehom predstavil APZ TONE TOMŠIČ z zborovodjem Radovanom Gobcem. Tomc pa se je posvetil tudi dolenski, prekmurski in koroški pesmi; za simfonični orkester je napisal suite koroških plesov Nizki rej in Variacije na pesem od kneza Marka; Slovenskemu oktetu je posvetil zbirko Slovenske narodne pesmi (1954). Prav tako obširna je vrsta skladb, ki jih je Tomc skomponiral za različne instrumente in instrumentalne sestave; napisal je pevske vadnice, pesmarice, razprave o glasbeno teoretičnih vprašanjih in nastopal tudi kot orgelski virtuoz.

Tomčevo delo je bilo vseskozi izredno vsestransko in plodno. Že zgodaj je doživel priznanje in o cene, ki so ga uvrščale med najimennejše slovenske zborovske skladatelje.

PRIMOŽ KURET

Uspehi velenjske pihalne godbe

Letos praznuje Rudarska godba Velenje 60. obletnico svojega obstoja. V ta namen je godba izdala bogato ilustriran almanah, v katerem je opisana dolga pot te godbe, ki jo je takoj po končani prvi svetovni vojni ustanovil večinoma iz rudarjev Fran Korun—Koželjski in bil njen prvi kapelnik. Prvič je godba javno nastopila na dan 1. maja 1921. leta ob proslavi mednarodnega praznika dela. Razumljivo je, da so rudarski godbi ob tako dolgem časovnem razdobju načelovali razni kapelniki, ki so bili večinoma zaposleni na rudniku in so jo pripravljali za razne nastope in svečanosti. Tako je godba delovala vse do okupacije in je prenehala z delovanjem, ker so okupatorji ustrelili enega njenih članov kot talca.

V zagnanosti vsega kulturnega delovanja po vojni so bili godbeniki takoj nared in so sodelovali na vseh mitingih, partizanskih svečanostih, nastopih in koncertih, zlasti pa so s posebnim veseljem muzicirali občanom Velenja pri regulaciji krajevne reke Pake. Z rastom Velenja se je

javljalo v vrste godbenikov vedno več interesentov in tudi v glasbeni šoli so se rekrutirali novi kadri — istočasno pa sta rasli tudi zahtevnost in kvaliteta muziciranja.

Ob 100. obletnici Rudarske godbe v Fohnsdorfu (1962) v Avstriji je med 42 pihalnimi godbami iz vse Evrope sodelovala tudi Rudarska godba Velenje, kar pomeni njeno prvo mednarodno priznanje.

V nove uspehe je zaplula godba, ko je njeno vodstvo prevzel prof. Ivan Marin, ki jo vodi še danes. Kvalitetno napredovanje godbe je vidno, snemali so za RTV Ljubljana, udeležila se je slovenskih revij pihalnih orkestrrov po raznih krajih Slovenije in gostovala večkrat v sosednji Avstriji.

Za svoj zlati jubilej — 50. obletnico obstoja — je priredila slavnostni koncert z zahtevnim programom.

Godba je žela uspeh za uspehom. Teško je naštevati vse nastope in prireditve, delo pri vajah je bilo tako za dirigenta kakor tudi za godbenike naporno in zahtevno, veselo do dirjanja pa je raslo iz dneva v dan.

Na III. tekmovanju pihalnih orkestrrov Slovenije v Kopru (1971) je godba v najtežji skupini osvojila zlato medaljo, čez dve leti pa je na IV. Republiškem tekmovanju pihalnih orkestrrov v Portorožu svoj uspeh ponovila in prejela zlato plaketo. Na „Srečanjih amaterjev Jugoslavije“ v Valjevu (1973) je godba za svoje glasbeno izvajanje prejela „Srebrno statuo Abrašević“.

Na V. tekmovanju pihalnih orkestrrov Slovenije v Velenju (1977) je godba zasedla prvo mesto v umetniški težavnosti stopnji, naslednje leto pa je nastopila na svetovnem prvenstvu pihalnih orkestrrov na Nizozemskem, kjer je dosegla prvo mesto v prvi težavnosti stopnji, za kar je prejela zlato plaketo.

Za jubilejno leto — 1979 — 60 let Rudarske godbe Velenje je godba posnela svojo prvo veliko gramofonsko ploščo — na dan 24. novembra pa je priredila slavnostni koncert, na katerem so podali:

M. Kozine Bela krajina, in
J. Gotovca Simfonično kolo.

Naslednjega dne pa so počastili ta slavnostni jubilej velenjske godbe s posebnim koncertom pihalnih orkestrrov, na katerem so nastopili:

RUDARSKA GODBA VELENJE
p. v. prof. Ivana Marina
DELAVSKA GODBA TRBOVLJE
p. v. prof. Mihe Gunzka
PIHALNI ORKESTER RAVENSKIH ŽELEZARJEV p. v. Lojzeta Lipovnika

Za svoje prizadevno delovanje je Rudarska godba Velenje prejela številna priznanja, med katerimi naj omenimo samo

Titovo odlikovanje „Red zaslug za narod s srebrnimi žarki“ in
Priznanje Skupščine občine Velenje „Kajuhovo nagrado“

Danes šteje godba nad 60 aktivnih godbenikov, ki jih vodi prof. Ivan Marin. Čestitke in priznanja raznih organizacij in kolektivov na slavnostnem koncertu so bile iskreno in toplo priznanje godbenikom za njihovo prizadevno delo.

MAKS MAVEC

Samostojni koncert MPZ Trbovlje

V petek, 19. oktobra 1979 je v prostorih Delavskega doma v Trbovljah nastopil na svojem drugem samostojnem koncertu Mladinski pevski zbor Trbovlje pod vodstvom zborovodkinje Ide Skrinar — Virt.

Koncert, ki je obsegal umetne in narodne pesmi, je številna publika navdušeno sprejela. Malokje na koncertu slišiš poleg korektno zapetih zahtevnih pesmi še toliko muzikalnega podajanja. Pevci so resnično živeli s pesmijo, saj so bile vse pesmi izvajane z enako zavzetostjo.

Po koncertu sem poiskala zborovodkinjo in odlično pedagoginjo Ido Virtovo, ki že od vsega začetka vodi omenjeni zbor. Zanimalo me je rojstvo zbora, njihova gostovanja pa tudi njihove želje za vnaprej.

Mladinski zbor Trbovlje je bil ustanovljen septembra 1976. leta. V zbor so bili povabljeni vsi učenci od 5. — 8. razreda, ki obiskujejo osnovno šolo Trbovlje. Na testiranje je prišlo 200 otrok, od katerih jih redno hodi 120. Vsako leto testirajo

vse učence, ki hodijo v peti razred OŠ. Letos jih je 36 in te pevce korepetirata dve pevki iz vrst zbora. Seveda je njihov mentor tovarišica Virtova. Naloga korepetitork je, da v času dveh mesecev naučijo ta

podmladek tri pesmi. In po dveh mesecih se najboljši izmed njih vključijo v vrste zbora.

Pri delu in organizaciji zbora sodelujejo tudi starši pevcev. Iz vrst le—teh je sestavljen 12-članski od-

bor, ki skrbi za materialno in organizacijsko plat. Tovarišica Ida Virt je poudarila, da bi brez staršev in tega odbora ne mogla narediti ničesar in da jo ta odbor zelo razbremeni.

Zbor ima vaki dvakrat tedensko po dve uri, vsako leto v avgustu pa odide za 14 dni na Debeli rtič, kjer se intenzivno pripravlja za vsakoletni samostojni koncert, ki je predvidoma v oktobru.

V treh letih svojega delovanja so pevci gostovali v Hrastniku, na Jesenicah ter v pobratenem mestu Lazarevcu. Želijo veliko gostovati, saj so si zadali nalogo, da bodo nastopali vsako leto v eni slovenski pokrajini. L. 1978 so nastopili tudi na Zagorski reviji mladinskih zborov, upajo pa tudi na sodelovanje na republiškem oz. državnem prvenstvu v Celju.

Program so do sedaj največ sestavljale narodne in umetne pesmi, v pripravi pa imajo tudi skladbe iz obdobja renesanse.

CITA ZAKONJŠEK

Vinko Globokar

● A/: „Še vedno prevladuje tendenca komponirati glasbeno delo s kombiniranjem parametrov (višine, ritma, dinamike, tonske barve), to se pravi komponirati zaprto delo, ki ga ponudimo ljudem v poslušanje. Vendar danes ni več tabujev, ni več religije, ni več pravil, po katerih bi bilo nekaj dovoljeno, nekaj pa ne. Danes lahko delamo glasbo s čimerkoli. To pomeni, da je material neomejen, in zato je postal kot neka sivina, v njem ni več nobene označbe. To je popolna hipertrofija sredstev. Kot komponist sem prepričan, da smo zaradi tega prisiljeni najti nekaj zunajglasbenega, ker stoji izza glasbe. Edina rešitev za glasbo je, da postane funkcionalna nasproti nečemu. Ta zunajglasbena ideja je lahko politična, sociološka, itd., samo muzikalna pa ne more biti več. Edina možnost pisati glasbo danes je, da jo imamo za sredstvo kritike družbe in nje same. To je edino stališče, ki dovoli, da še pišemo glasbo.“

● I: LABORATORIJ (1973): Projekt, ki realizira idejo, kako se je mogoče izogniti koncertni obliki s tem, da postane važen proces delovanja. Delo je zaznamovano tako, da se lahko izvede kot KONCERT, PREDAVANJE, ATELJE ali pa je PADOŠKI MATERIAL za študenta. Nasploh je z materialom možno razpolagati tako, da se rezultat izogne končni koncertni obliki. Notranji problemi so:

– PSIHOLOŠKI in FIZIČNI problemi do instrumenta, ljudje rešujejo tehnične probleme, raziskujejo instrument

– problemi KOMUNIKATIVNIH SITUACIJ med dvema izvajalcema, problem REAGIRANJA, ODVISNOSTI enega do drugega, problem STRPNOSTI, kako bi se ustvarilo neke vrste ravnotežje med osebami;

– vključeno je neke vrste SAMO-ODLOČANJE, kjer vsak od desetih ljudi (in še KOORDINATOR, ki ni dirigent, temveč oseba, ki pomaga), more postati koordinator, če je o svobojen delovanja. Status glasbenika je razširjen na status SODELAVCA, POPOLNEGA sodelavca. ● (eR: Dušan Rogelj, B. T.: Bor Turel) 1):

eR.: ...če razmišliva, kaj bi v okviru Globokarjevega dela bil ta sociološki parameter: predstavljam si, da bi to bilo tisto pričakovanje,

Na tednu „Solista“ na konservatoriju. Skica za skladbo „Fluide“

bolje, vključitev avtorjevih pričakovanj v glasbeni dogodek, to je, tudi v koncept, partituro, glede reagiranja publike, glede vpliva in sodelovanja med izvajalci samimi... tisto, kar navadno vključujemo v pojem

improvizacija. Dano je navodilo, rezultata pa ne predvidiš ali ga lahko le v manjšem delu. Rezultat je potem bolj odvisen od trenutnih parametrov med samim glasbenim dogajanjem na odru. Za ta sociološki parameter bi rajše uporabil besedo „človeški faktor“...

B.T.: ...strinjam se. Sociološki parameter je mnogo širši. To je človeški faktor izvajalca, poslušalca in skladatelja. Dodati bi bilo treba, da so vsi ti faktorji na isti liniji, nobeden ne prevlada. Ni skladatelj tisti edino odločujoči faktor, kateremu se podrejata izvajalec in poslušalec.

/VINKO GLOBOKAR, TEKSTI/

(Vinko Globokar, komentariji skladb):
 komentariji s skladbam; po Globokarjevem pripovedovanju povezal B. T. pogovor eR, B. T. komentar k intervjuju z V. G. na drugem zagrebškem programu 8. 1. 1977

Iz Vinko Globokar, Komponist – interpret

Vendar mislim, da tudi Globokarjeva glasba kljub temu deluje še vedno kot kombinacija glasbenih parametrov. Vrtimo jo na ploščah, na trakovih, dojemamo jo z ušesi (kot vsako drugo glasbo, seveda). To je sicer TUDI rezultat socioloških parametrov, faktorjev, ki nastopajo med skladateljem, izvajalcem in poslušalcem v trenutku, ko so na koncertu, vendar pa so v končni fazi to glasbeni parametri, ki so medij, kanal, skozi katerega ti človeški faktorji komunicirajo. Z drugimi besedami, glasbeni parametri neke skladbe dobijo širši, sociološki in psihološki pomen, takoj ko se s sredstvi sodobne tehnologije razširijo skozi različne medije.

● II. UN JOUR COMME UN AUTRE (Dan kot vsi drugi, 1975):

Projekt, katerega osnova je določena obdelava, glasbena in idejna

(– iz: V. Globokar, Komponist – interpret)

A, B, C, D, F: iz pogovora med Vinkom Globokarjem in Borom Turelom 19. 3. 1979

(Vinko Globokar, komentariji k tekstom)

Folke Rabe, San Diego predavanje)

interpretacija teksta; specifičnega teksta – pisem (politično) mučenih ljudi. Osnovna ideja je, kako na osebi, ki je nasilno nekje zaprta, pokazati, kako se psihološko degradira. In na drugi strani na osebi, ki ima moč, pokazati, kako njena agresivnost narašča in uniči vse okoli sebe. Za te teme so izvajalci naloge popolnoma določene. Tehnična sredstva so različni načini petja in igranja. Oseba, ki je zaprta in jo zaslišujejo, je pevka. Klarinet in kontrabas sta osebi, ki zaslišujeta. Tolkala so oseba, ki izvaja povelja. Čelo je oseba, ki je že bila zaslišana in je prisotna zato, da bi vplivala na osebo, ki jo zaslišujejo. Tuba predstavlja zakon, električna kitara javno mnenje. Dramatizacija je narejena s spreminjanjem prostorov dogajanja pred zaporom, v celici, prvo zasliševanje, v celici, drugo zasliševanje, halucinacije, tretje zasliševanje, smrt, poskus to smrt zakrivati prek javnega mnenja. Zaslišijo se poročila, ki govorijo o lepem vremenu, pridelovanju krompirja, vpadu pismo o mučenju, pa spet o vremenu. Zakaj? Da se enostavno pokaže, da ta problem obstaja povsod na svetu, da vsi za to vemo, le da nihče nič ne naredi. Ker je sporočilo predmet porabe.

● B/: „Glasbeni ton ne more biti sam po sebi ne komunističen, ne katoliški, ne kako drugače političen. Glede na to pa, kako in kje ga igramo, izvajamo, kdo ga izvaja in kako ga sliši publika, je lahko globoko političen“.

● III.: COLLECTIF (Kolektiv, 1978 –): Ali je to knjiga za branje? Je. Ali je kompozicija? Tudi je. Če se skupina ljudi loti realiziranja nalog, ki so predpisane, lahko priredi celovečerni koncert. Ali je to pedagoško delo? Ja, tudi to je. Skupina študentov ga lahko vzame kot učni program za eno leto. Je to kompozicijski učbenik? Tudi. Vsebuje sto petdeset modelov muzikalne vizualne in psihološke narave. Obravnavani so na tri načine:

– s stališča ljudi, ki niso glasbeno izobraženi in recimo ne znajo urati glasbenih znakov;

– s stališča ljudi, ki so profesionalni glasbeniki;

– s stališča filozofskega razmišljanja o problemih, s postavljanjem vprašanj, kam bi se posamezen model lahko razvil in je to utopično.

● C/: „Začelo se je z aleatoriko. Takrat je še skladatelj izpisal vse strukture, le način, kako je izvajalec bral te struk-

★ ^{7A}
DAS ORCHESTER, UN JOUR COMME UN AUTRE
CARROUSEL 76/77, STANDPUNKTE 77
LA TROMBA É MOBILE 79

66. Etude pour Folklore I and II 1966, Correspondences 1969, Discours III 1969, Concerto grosso 1970, La Ronde 1970, Ausstrahlungen 1971, Drama 1971, Atemstudie 1971, Airs de voyages vers l'intérieur 1972, Notes 1972, Vendre le vent 1973, Laboratorium 1973
 All works are published by C. F. Peters.

Vinko GLOBOKAR est né en 1934 à Anderny/
 Yougoslavie FRANCE
 Etudes à Ljubljana et à Paris.

1959 - 1er Prix de Paris pour trombone et musique de chambre.

1960-1963 - Etudes de composition chez René Leibowitz.

1964-1965 - Artist in residence à Berlin dans le cadre du programme Ford et collaboration avec Luciano Berio.

1965-1966 - Membre du Center for Creative and Performing Arts à Buffalo.

Dès 1968 - Professeur à la Staatliche Hochschule für Musik de Cologne.

Dès 1969 - Professeur aux cours de vacances de Darmstadt.

Dès 1973 - Directeur du département instrumental et vocal du centre de recherches IRCAM Beaubourg, Paris.

Tournees annuelles à travers le monde comme soliste du trombone, chef d'orchestre et professeur.

Oeuvres: Plan 1965, Voie 1965/66, Accord 1966, Traumdeutung 1967, Fluide 1967, Discours II 1967/68, Etudes pour folklore I et II 1968, Correspondences 1969, Discours III 1969, Concerto grosso 1970, La Ronde 1970, Ausstrahlungen 1971, Drama 1971, Atemstudie 1971, Airs de voyages vers l'intérieur 1972, Notes 1972, Vendre le vent 1973, Laboratorium 1973.

Toutes ces oeuvres sont éditées chez C. F. Peters.

ture, je bil prepuščen njemu. Kot če bi napravil načrt mesta in vanj vrisal vse hiše, pot, po kateri bi šli od hiše do hiše, pa bi ostala svobodna (poljubna). Nato je prišel grafični zapis, v katerem je dajal skadatelj vizualne napotke, ki jih je izvajalec svobodno tolmačil. Drugi skladatelji pa so recimo uporabljali tekstovne napotke, spodbujevalna besedila, kako naj se izvajalec vede, kako naj reagira. Pri takem postopku pride na dan vse izvajalčevo psihološko bogastvo, vsa njegova skušnja. Vendar mislim, da se pri vsem tem v bistvu ni čisto nič spremenilo od takrat, ko je romantični skladatelj trdno določil vse parametre glasbenega dela. V naštetih postopkih so ti parametri sicer odprti, vendar je končni produkt še vedno delo, ki je skladateljeva last, le da izvajalci dodajo nekaj svojega.

Situacija, v kateri skladatelj ni več lastnik postopka in mu pušča, da živi po svoje, nima več glasbenega, temveč filozofski pomen."

★ Vinko Globokar je bil rojen leta 1934 v Andernyju, Francija. Študiral je v Ljubljani in v Parizu.

1959 - I. nagrada za pozavno in komorno glasbo

1960 - 1963 - študiral kompozicijo pri Reneju Leibowitzu

1964 - 1965 - gostujoči umet-

polagoma smo spoznali, da je interpret sposoben prevzeti kompozicijsko odgovornost, če mu je ta pametno

ponudena. do tega spoznanja smo prišli skozi eksperimente aku

stike, grafične glasbe

ki bazira na simbolih verbalnih tekstih zvoku glasbe

zaradi koristi, ki jih slu

timo stremimo danes k vedno večjemu

sodelovanju interpreta. želeli bi, da se izvajalec totalno angažira v izvedbi nekega dela, da uporablja svojo iznajdljivost, sposobnost odločanja, svoje svoje bolj ali manj spontane možnosti

reagiranja da vloži v izve

dbo ves svoj psihični in

kulturni rezervo

ar iščemo razne kompozicijske tehnike, ki bi omogočile angažirano

nost

s strani interpreta, isto

časno pa preprečile možnost uporabe in izlivanja osebnih klišejev, ki jih interpret ponudi takoj, čim na naivni način apeliramo na njegovo iznajdljivo

vost

nik v Berlinu, v sklopu programa Fordove fundacije, sodelovanje z Luciano Berio

1965 - 1966 - član Centra za ustvarjalno in poustvarjalno umetnost v Buffalo

Po 1968 - profesor na državni visoki glasbeni šoli v Koelnu

Po 1969 - profesor na poletnih tečajih v Darmstadtu

Po 1973 - direktor instrumentalnega in vokalnega oddelka v centru za raziskave IRCAM Beaubourg v Parizu

Redne turneje po vsem svetu kot solist na pozavno, dirigent in profesor.

Dela: Plan 1965 Voie 1965/66, Accord 1966, Traumdeutung 1967, Fluide 1967 Discours II 1967/68, Etudes pour folklore I in II 1968, Correspondances 1969, Concerto grosso 1970, La Ronde 1970, Ausstrahlungen 1971 Drama 1971, Atemstudie 1971, Airs de voyages vers l'intérieur 1972, Notes 1972, Vendre le vent 1973, Laboratorium 1973, Das Orchester 1974, Un jour comme un autre 1975, Carrousel 1976/77, Standpunkte 1977, La tromba e mobile 1979.

Vsa Globokarjeva dela so izšla pri založbi C. F. Peters.

● 2). B. T.: To, da neki material lahko deluje kot koncert, predava-

nje, atelje, študijski material, je razumljivo, čim se odredemo temu, da bi bil enosmiselno medsebojno povezan. Celostna narava UPORABNOSTI je jasna. Gre za uporabnost katerega koli materiala v katerikoli

čeni v MEDIJ ŽIVLJENJA kot celota, kot eno.

B. T.: Če vzameva prvo, medij glasbe, ne glede na to, kako in kam se zvočni material vključuje, se moraš najprej odločiti, da si SKLADATELJ. Pri drugi varianti pa ta odločitev ni potrebna.

eR.: ... V širšem „mediju življenja“ je vsaka akcija, ki zahteva opredelitev za ali proti, ki te ne pusti ravnodušnega, kot te lahko pušča sivina vsakdanjosti, še vedno boljša kot mlačnost neopredeljenosti, v kateri umira komunikacija in spodbude zanjo.

Je to? S poudarkom: na planu življenja, kjer so vključeni vsi mediji v medij UMETNOSTI JE ENAKO ŽIVLJENJA.

● Glasba bi laže bila del vsakdanjega življenja, tako kot je v mnogih kulturah, a žal manj v naši, če bi glasbena izobrazba temeljila na priznavanju vseh vrst zvokov.

● D/: „Pot k odprtem delu, se pravi tudi tja, kjer skladatelj predlaga samo proces dogajanja, to pomeni, da ni več lastnik končnega produkta, ta pot je skrajno zapletena in je možna pri ljudeh, ki so šli skozi improvizacijo. Ali pa so v filozofskem stališču prišli tako daleč, da so sposobni s distanco gledati na končni produkt.“

● Večina glasbenega izobraževanja temelji na ustaljenih formah zahodne glasbene umetnosti zadnjih dveh, treh stoletij, na njenih zvokih, oblikah, na njenem izrazoslovju, njenih postavkah in vrednotah.

● F/: „Glasbeno življenje usmerjajo institucije. In čim večja in močnejša je institucija, tem manj je možnosti za revolucijo v njej. In zato stvari počasi zakrknjejo.“

Danes dosegajo največje uspehe tam, kjer delujejo majhne šole, majhne skupine ljudi ali pa se skupine študentov zbirajo okoli enega pedagoga. Tam se stvari najbolj razvijajo.

Mislím, da bosta komponiranje in študij glasbe postala produkt kolektiva, ne več produkt posameznika. Imam občutek, da se bodo problemi na področju ustvarjanja umetnosti. To pomeni ne samo kolektivno ustvarjati, temveč tudi kolektivno misliti.

BOR TUREL

Čakajoč na . . . Don Juana

Mozart na odru in na platnu

Medtem ko dobre glasbe željni obiskovalec pariške Opere čaka v nekaj deset metrov dolgi vrsti in oprezuje, če kdo ponuja „karto več“, zaskrbljeno premišljuje, če bo še dovolj vstopnic za tiste pred njim in če bo tudi njemu dano prestopiti prag tako cenjenega poslopja, se najbrž tudi sprašuje, zakaj je tako zelo težko priti na predstavo. Tako le, med čakanjem, je mogoče marsikaj slišati: samo trideset odstotkov vstopnic je še na voljo obiskovalcem, potem ko si srečnih sedemdeset odstotkov razgrabi abonmaje. Precej vstopnic nato odberejo agencije, ki si zaračunajo še za polovico večjo vsoto od vrednosti karte. Najdražja pa velja 200 frankov, kar pomeni nekako devetdeset starih tisočakov. Ljudje se pritožujejo, da zaman več mesecev vnaprej pošiljajo čeke, s katerimi si želijo zagotoviti vstopnico. Večini še ni uspelo priti na predstavo.

Skoraj hkrati z zadnjo predstavo Don Juana v pariški operi so v kinematografih začeli predvajati glasbeni film Don Giovanni. Glasbeni film, pravzaprav na filmski trak posneto Mozartovo opero. Vsi tisti, ki so večkrat zaman po uro ali dve stali v vrsti pred vrati v opero, so se — predvsem prvi teden predvajanja — postavili v vrsto pod plakatoma, s katerega je resnobno zrl Ruggero Raimondi, filmski (in večkrat tudi operni) Don Giovanni. Za petindvajset frankov so si zagotovili iluzijo opere. Brez republikanske garde v zlikanih uniformah, opasane z meči v predverju operne hiše, brez Haydnovega kipa sredi prerivajoče se množice. Pa vendarle opero od začetka do konca, z orkestrom taiste pariške opere, z izvrstnimi pevci, v čudovitem okolju, kakršnega jim operna hiša nikoli ne bi mogla ponuditi. Film je namreč posnet v Benetkah in v Vicenzi, barve so čudovite, prizori si sledijo kot enkratne fotografije.

Pripraviti ljudi do tega, da stojijo v vrsti ne le pred opero, ampak tudi pred kinematografi, je bil najbrž tudi namen direktorja pariške opere Rolfa Liebermanna, ki je dal pobudo za film. Ni dvoma, da so producenti dobro preračunali, koliko denarja jim bo takšen film prinesel. Industrija se je dobro pripravila na začetek predvajanja: plošče z originalnimi posnetki je mogoče kupiti — na Elizejskih poljanah na primer, prav poleg kinodvorane. V

Don Juan zapeljuje Zerlino

Zerlina — Teresa Berganza

Don Juan — Ruggero Raimondi

Leporello — Jose van Dam

Donna Elvira — Kirite Kanawe

odmoru poleg običajnega sladoleda v dvorani in reklam na zastlono ponujajo tudi kasete in plakate, vse za popularizacijo operne umetnosti, kot pravijo.

Za Čarobno piščaljo, ki jo je na filmski trak tako čudovito prenesel Ingmar Bergman, filmski ustvarjalci

najbrž niso mogli mimo dejstva, da še katera druga Mozartova opera prenese filmsko obdelavo. Sladokusci, ki imajo doma izvrstne gramofone, se pritožujejo, da so vajeni boljših posnetkov: gledalca zbode, ko je včasih Don Giovanni slišati iz enega, Leporella pa iz drugega zvočnika. Reprodukcijska tako ne more biti izenačena, kot bi si marsi-

kdo želel. Film — opera naj bi najbrž zadovoljil vse tiste, ki bi želeli v opero, pa jim razmere tega ne dopuščajo. Sklepali bi lahko, da se je režiser Joseph Losey želel včasih približati njihovem okusu in nekoliko „poenostaviti“ podobo opernih junakov. Takšna so vsaj mnenja, ki jih je slišati in brati v francoski kritiki. Zdi se, da je za takšnimi izjavami skrita želja najti napako v sicer veličastnem glasbenem dogodku, morda celo prikrito želja zamajati samozavest trgovcev s filmsko industrijo, ki si ob filmu obetajo lep dobiček. Takšno reakcijo je mogoče razumeti, če so nam jasne razmere, v katerih se je film pojavil.

Pustimo ob strani stvari, ki glasbenemu užitku ne morejo koristiti, in se vprašajmo, kakšna je vrednost filma. Lorin Maazel delo dirigira precej hitro, morda prav zato brez patosa, brez sledu osladnosti, že kar odrezavo. Kljub temu — ali prav zaradi tega — ustvarja napetost od začetka do konca filma — opere.

Niti trenutek ni dolgočasen, tri ure trajajoča predstava gledalca zahteva ves čas zase, pevci so vsi po vrsti izvrstni. Donno Elviro poje Kirite Kanawa, ki v Maazelovi (najbrž tudi Loseyevi) viziji prestave ne more in ne sme biti patetična, zato pa deluje neuravnovešeno (v tem smislu dosti bolj moderno kot preživelih patoš-

Donna Anna, ki jo poje Edda Moser, je v želji po maščevanju očetove smrti in v zakrknjenem žalovanju prav tako postavljena pod vprašaj. Leporello, Jose Van Dam, je preprosto izvrsten, pameten, skrben služabnik, pravzaprav že kar družabnik, ki si sme dovoliti marsikatero pripombo, gospodarja pa le ne more izdati. Zerlina, Teresa Berganza, je živahna in prav nič naivna. Režiser in dirigent očitno nista prizanašala Mozartovim junakom, rekla bi, da sta jih skušala kar najbolj približati pojmovanju sodobnega gledalca.

Film si je vsekakor treba ogledati ne le v Parizu, kjer opernega Don Giovanni drugače praktično ni mogoče videti. Njegova največja odlika je po moje v tem, da gledalca napolni z glasbo in ga povabi v njen svet. Škoda, da je za vstop vanj v deželah, kjer niso vajeni čakanja v vrstah, potreben tolikšen trud.

METKA ZUPANČIČ

IZ GLASBENIH ŠOL IZ GLASBENIH ŠOL IZ GLASBENIH ŠOL

40 let ljubljanske Akademije za glasbo

Začetek glasbenega visokega šolstva sega že v leto 1872. Takrat, ko smo se Slovenci borili za elementarne narodnostne pravice, se je že na ustanovnem občnem zboru Glasbene Matica 25. 9. 1872 izrazila volja, da „je treba delati, da se v Ljubljani ustanovi višji glasbeni zavod, to je konservatorij“. Tega cilja ni bilo mogoče takoj uresničiti, čeprav je Glasbena Matica za njim težila tudi potem, ko si je l. 1882 osnovala lastno glasbeno šolo. Kot do konca prve svetovne vojne Slovenci nismo mogli dobiti univerze, tako tudi nismo mogli dobiti visoke glasbene šole, saj ni bilo to v interesu tedanje Avstrije. Šele l. 1919 je bilo mogoče, da se je v Ljubljani osnoval „Prvi jugoslovanski konservatorij Glasbene Matica“, ki je l. 1920 dobil pravico javnosti. Njegova „višja stopnja“ je bila dejanski začetek visokega glasbenega šolstva pri nas. Ko se je l. 1926 osnoval Državni konservatorij, se je ta organizacijska oblika že bolj izpopolnila: poleg nižje in srednje je imel ta konservatorij tudi visoko šolo, razen tega še pedagoški tečaj. Njegova struktura je v glavnem ustrezala tipu običajnih evropskih konservatorijev.

Od še mnogih drugih spodbud je bil tudi cilj preosnovanega Društva Glasbene akademije (l. 1937) reorganizacija dosedanjega konservatorija in ustanovitev Glasbene akademije kot samostojne organizacijske forme. Tako se je Glasbena akademija končno osnovala l. 1939 kot visoka šola. Imela je oddelek za kompozicijo in dirigiranje, za solo petje, za klavir, za violino, za violončelo, za orgle, za odrsko umetnost in oddelek za glasbene pedagoške. Glasbeni akademiji pa je bila priključena tudi srednja glasbena šola, kar je bilo v tej razvojni fazi utemeljeno zato, ker je to bila edina srednja glasbena šola na Slovenskem.

Po osvoboditvi se je l. 1945 Glasbena akademija reorganizirala v Akademijo za glasbo, ki je v svojo organizacijsko obliko spet vključila vse stopnje glasbenega izobraževanja. Imela je nižjo, srednjo in visoko stopnjo, slednja je imela značaj visokošolske fakultete. Delila se je v umetniški in znanstveni oddelek. Umetniški oddelek je obsegal odseke za kompozicijo in dirigiranje, za petje, za klavir, za violino, za violončelo, za orgle in odsek za razna glasbila. Slednji se je delil v pet skupin, in sicer v skupino za pihala, za trobila, za tolkala, za kontrabas

Pouk v enem od razredov: prof. Leon Pfeifer poučuje mladega violinista Tomaža Lorenza, pri klavirju ga spremlja prof. Nada Oman.

in za harfo. Znanstveni oddelek pa je bil le na visoki stopnji, obsegal je tri skupine, in sicer: skupino za glasbeno zgodovino, skupino za glasbeno pedagogiko (ta je imela odsek za teoretsko glasbeno pedagogiko in odsek za praktično glasbeno pedagogiko) in skupino za glasbeno narodopisje. Organizacijska oblika povojne Akademije za glasbo je izkazala v splošnem iste pomanjkljivosti kot nekdanji konservatorij in je kmalu spet zahtevala reorganizacijo. Treba je bilo okvirmo uskladiti tip visokega glasbenega šolstva za vso državo, to

je tip akademij kot visokih glasbenih šol v rangu univerz oziroma fakultet. Ob njem naj omenim upravno osamosvojitve Srednje glasbene šole, ki od jeseni l. 1953 ni bila več sestavni del akademije.

Akademija za glasbo je imela od l. 1948 tele oddelke: za kompozicijo in dirigiranje, za solo petje, za klavir-harfo-orgle, za godala, za pihala in trobila, za glasbeno zgodovino. Slednji pa ni ustrejal mednarodnim zahtevam in domačim potrebam sodobne muzikološke znanosti. L. 1961 je univerzitetni svet Univerze v

V Velenju gradijo glasbeno šolo

Glasbena šola „Fran Korin-Koželjki“ Velenje ima v svojih klopih redno nad 500 učencev, kar je za njihove prostorske zmogljivosti odločno preveč. Vodstvo šole si skuša pomagati z gostovanjem pouka v krajevnih osnovnošolskih prostorih in drugod, kar pa je le trenutna rešitev in trga enotnost pouka.

Vodstvo šole je že večkrat mislilo na razširitev svojih prostorov, kar pa je v danih razmerah možno samo z izgradnjo nove glasbene šole. Za to zamisel se je že pred časom zavzel sedanji ravnatelj šole prof. Ivan Marín in predlagal Skupščini občine Velenje, da vnese v srednjeročni plan izgradnje občine med drugim tudi novo poslopje glasbene šole.

Predlog je bil sprejet, imenovan je bil gradbeni odbor, izgotavljeni načrti, odobrena denarna sredstva — tudi iz samoprispevka občanov — in na dan 28. novembra je bila na prostoru šolskega centra skromna slovesnost postavitve temeljnega kamna nove glasbene šole. Ob tej priliki je ravnatelj glasbene šole objasn timerazstavljeni načrt novih prostorov, ki bodo lahko sprejeli nad 700 učencev, kar je realno za novo rast Velenja, poleg šole pa bodo v teh prostorih našle zatočišče vse kulturne organizacije Velenja.

Novi šolski prostori bodo nared verjetno že prihodnje šolsko leto.

MAKS MAVEC

Ljubljani potrdil ustanovitev Muzikološkega oddelka na Filozofski fakulteti, ki je začel delovati v jeseni 1962. Po postopni ukinitvi zgodovinskega oddelka se je ob novem šolskem letu 1966/67 osnoval na akademiji nov oddelek za glasbeno pedagogijo. Tako je v novi strukturi prejšnji zgodovinski oddelek dobil realnejšo obliko s tem, da je na njegovo mesto stopil pedagoški oddelek, z nalogo pripravljati ustreznih kadrov za pedagoško delo v vseh smereh glasbenega in splošnoizobraževalnega šolstva. Pomemben organizacijsko-študijski napredek je dosegla akademija z uvedbo trisopenjskega študija l. 1963. V jeseni l. 1972 pa je bil na akademiji uveden — analogno stopenjskemu študiju — višješolski, visokošolski in podiplomski študij. Na temelju samoupravnega sporazuma o združitvi v Univerzo v Ljubljani l. 1975 je Akademija za glasbo postala sestavni del Univerze.

Da bi kar najbolj izpolnila vse zahteve družbenega razvoja, je akademija v skladu z ostalimi fakultetami univerze poleg specifično strokovnih predmetov uvrstila v študijski program tudi predmete, kot so: obča psihologija, pedagogika, temeljni sociologije, politologije, politične ekonomije in filozofije, telesna vzgoja. Cilj učnega programa je ta, da akademija usposobi ljudi, ki ne bodo samo visoko specializirani v svoji stroki, temveč tudi čim širše družbenopolitično in samoupravno razgledani. Njeni diplomanti delujejo na najrazličnejših mestih: kot instrumentalisti v opernih in simfoničnih orkestrih, kot instrumentalni in vokalni solisti, kot pedagogji na glasbenih in splošnoizobraževalnih šolah, gimnazijah in drugih srednjih šolah, pedagoških akademijah, kot strokovni delavci v radiu in na televiziji, na glasbenonarodopisnem inštitutu in drugod. Ne udejstvujejo pa se le na področju SRS, ampak tudi v drugih republikah in v inozemstvu.

Uspešno in kvalitetno delo akademije dokazujejo številni solistični, komorni in orkestralni koncerti njenih študentov v teku vsakega študijskega leta pri nas, često pa tudi v tujini.

Današnja Akademija za glasbo je rezultat naših družbenih in nacionalnih potreb. Dosegla je raven drugih enakih ali sorodnih institucij po svetu in z uspehom izvršuje svoje poslanstvo.

LJUBO RUS

Enajsto srečanje v Krškem

„16., 17. in 18. novembra smo se v Krškem sestali dopisniki iz cele Slovenije na 11. srečanju pionirjev dopisnikov. Gostitelji so nas zelo lepo sprejeli...“ piše Breda Vidali iz Škofij, ki se s svojimi dopisi pogosto oglašuje v naši reviji in jo je uredništvo povabilo na letošnje srečanje. Z njo so bili še trije dopisniki revije GM, Mirjana Vižintin prav tako iz Škofij, Hermina Planinšek iz Slovenj Gradca in Boštjan Toman z Bleda. Pionirji – dopisniki najrazličnejših slovenskih časopisov, revij in radijskih postaj so bili gostje pionirjev domačinov v Krškem, Leskovcu, Brestanici in Senovem.

Zveza prijateljev mladine je skupaj z uredništvom mladim udeležencem in njihovim mentorjem pripravila bogat dvodnevni program. V soboto dopoldan je bila v lepi novi šoli v Leskovcu otvoritev srečanja z razstavo šolskih glasil. Skoraj dve uri so se nato mladi dopisniki pogovar-

jali s pisateljem Slavkom Preglom, karikaturistom Božom Kosom, novinarjem Tomažem Terčkom in enim od urednikov revije Mladina, Darkom Štrajnom. Sproščenost razgovora je bila predvsem zasluga bliskovitih in duhovitih odgovorov Boža Kosa in pristrčnega stika z mladimi poslušalci, ki ga je našel Tomaž Terček. „Vzdušje je bilo zelo veselo in marsikateri šali smo se od srca nasmejali“, pravi Breda Vidali.

Pred kosilom so se po učilnicah šole dopisniki sestali s predstavniki svojih uredništev in se pogovorili o svojem delu in nadaljnjem sodelovanju. Popoldan so si mladi novinarji ogledali občino. Do pisarnik naše revije sta ostala v spominu predvsem brestaniški grad in galerija v kostanjeviškem samostanu. „Cisterijanski samostan iz 13. stoletja je ob reki Krki v Kostanjevici. Ogledali smo si bogato galerijo Boži-

darja Jakca in nekaterih drugih naših umetnikov... Okoli samostana smo si ob tej priložnosti lahko ogledali Formo vivo, ki je kar na prostem. Naokrog so posejane umetnine iz lesa, ki so jih ustvarili kiparji z vseh celin,“ piše Mirjana Vižintin.

Proti večeru so se učenci vrnili v šolo v Leskovec na koncert pevca in kitarista Tomaža Pengova. Prireditev se zaradi težav z ozvočenjem ni najbolje posrečila in mladi poslušalci so, utrujeni od pestrega dneva, postajali nestrpni in glasni. Pred šolo so jih že čakali avtobusi, ki so jih odpeljali na domove domačinov. Hermina Planinšek nam piše, da se je z novo prijateljico pogovarjala še pozno v noč in da ji srečanje ni pomenilo le nagrade, temveč pot do novih prijateljskih vezi.

V nedeljo dopoldan so si dopisniki prav ob blizu ogledali našo veliko tovarno celuloze Đuro Salaj v Krškem, katere izdelek pravkar

držite v rokah. „Spoznali smo, na kakšen način pridemo do papirja, na katerega bolj ali manj posrečeno zlijemo kopico svojih domislic“, nam je napisala Hermina.

Srečanje so s kulturnim sporedom zaključili učenci osnovne šole Jurij Dalmatin v Krškem, ki so mlade poslušalce navdušili z zborom, trobilnim kvartetom ter ritmično in folklorno skupino. Nazadnje pa so si vsi tisti, ki se jim ni mudilo domov, ogledali še koncert Festivala Revolucija in glasba, na katerem so nastopili sopranistka Zlata Ognjanovič, tenorist Jurij Reja in pianist Andrej Jarc, Slovenski oktet in ljubljanski studio za svobodni ples.

KAJA ŠIVIC

Fotografirala: MARKO RUDOLF
MATJAŽ ŠKULJ

Na razstavi šolskih glasil je bilo res kaj videti. Obiskovalci so se še cel dan vračali k publikacijam in si jih pozorno ogledovali.

Z našimi dopisniki smo se pogovarjali o sodelovanju in njihovem novinarskem delu na šoli.

V razgovoru z mladimi dopisniki se je odlikoval predvsem Božo Kos, ki je na pripravljeno tablo narisal Piko Nogavičko s konjem in opico in svoje ustvarjanje opremil z imenitnim komentarjem o ideji. Poleg njega sedijo Darko Štrajn, Tomaž Terček in Slavko Pregl.

Na zaključni prireditvi v osnovni šoli Jurij Dalmatin v Krškem so nastopili tudi nadobudni trobilci. Na sliki sta člana trobilnega kvarteta, trobentač Lado Koritnik in pozavnist Robert Umek.

Predstava zvoka in svetlobe

Braxtonov trio v Mariboru

Mariborski „koncert leta“ je izpolnil vsa pričakovanja; vsi, ki so ostali doma, so morča prisluhnili jazzovskim zvokom na valovih drugega programa ljubljanskega radia, zamudili so zvok, svetlobo, fotografijo, tokrat izvrstno usklajene in podane z občutkom. Mladi radovedneži in ljubitelji jazzovskih improvizacij so spet napolnili Unionsko dvorano.

Plakati so vabili na predstavo glasbe v svetu priznanega multiinstrumentalista Anthonyja Braxtona. Mojster najrazličnejših pihal (igra glasbila od različic klarinetov do subkontrabas saksofona) pa ni samo glasbenik-kreativec, komponira, dirigira tudi simfoničnim orkestrom, vedno je pripravljen na novo zvočno dogajanje, že od nekdaj eksperimentira z zvokom in kot vreden pedagog v svoji „šoli“ vzgaja mlade glasbene osebnosti. Na mariborskem odru je z njim soustvarjal mladi, nadarjeni pozavnist in trobentač Ray Anderson, tudi njega je „odkril“ mojster

Braxton. Trio je dopolnjevali Richard Titelbaum za množico klaviatur, stikal in prepletajočih se žic in priključkov. Kako težko določljiva je meja med pravo mero elektronsko preoblikovanega zvoka in utrujajočim preizkušanjem raznih registorov, frekvenc, je pokazal Richard

Titelbaum z izrednim občutkom za prilagajanje zvoku kovinskih glasbil in obenem vsebinsko-barvni zahtevi projiciranih diapozitivov.

Dogajanje v Unionu je pokazalo, da statična fotografija doživetih občutij soustvarja kreativno glasbo (in obratno). Prefinjeni zvoki glasbil so se prepletali s pivkanjem elektronskih klaviatur — synthesizerjev.

Množica saksofonov, pozavna, trobenta, so dajali cel barvni spekter vibracij zvočnega stebra. Medlo svetlobo, ki je lebdela nad odrom, so bogatili raznobarvni prameni projiciranih diapozitivov. Zvok se je pričljivo stapljal z vsebino fotografij in ustvarjal tisti lepi in vznemirjajoči občutek glasbenega zadovoljstva. Le zavestno-zbrano je gledalec-poslušalec sledil množici glasbenih in svetlobno-barvnih, dragocenih novic. Mnogi so se trudili, da bi uskladjili vse te izkušnje in izbrali najpomembnejše.

Trio se je v Mariboru ustavil med

svojim večtedenskim evropskim gostovanjem, dvakrat je nastopil tudi v Zagrebu. Za vse koncerte je Anthony posebej pripravil zvočno gmoto skladbe, ki smo jo poslušali v prvem delu koncerta (istočasno je potekal radijski prenos). Ob kopicenju zvoka različnih glasbil so „izzveneli“ tudi diapozitivi. Približali, pojasnili so nam osebna občutja avtorja, glasbeni izraz Braxtonovega tria in ustvarili novo kvaliteto, ki je spodbujala k razmišljanju.

Mariborski koncert je skrbno pripravila Jazzovska sekcija, pomagalo ji je Društvo glasbenih delavcev Harmonija, vse organizacijske težave pa je zmožni avtor številnih radijskih oddaj in jazzovski entuziast Brane Rončel. Njegov je bil tudi slikovni delež predstave, diapozitive je prinesel s svojih potovanj v New York, Brooklyn, Vzhodno Nemčijo, precej jih je nastalo ob jezeru pri Pernici blizu Maribora.

URŠKA ČOP

FOTO: MIŠO HOCHSTAETTER

Skromen obisk

Prvi jazzovski festival v Zagrebu

Letos je Center za kulturo Delavske univerze Zagreb prvič pripravil jazzovski festival v svoji prijazni in akustično odlični dvorani Moša Pijade. Pod nazivom Zagrebački dani jazz-a so se v njej tri dni vrstili nastopi domačih in nekaj tujih jazzovskih glasbenikov, vendar so bili kljub visokemu glasbenemu nivoju zaradi preblabe obveščenosti in pomanjkanja zanimanja za domači jazz zelo slabo obiskani.

Iz Beograda je po 24 letih zopet prišel gostovat v Zagreb Jazz orkester RTV z gostoma, pianistom Borom Rokovičem in saksofonistom Miroslavom Sedakom-Benčićem ter trio pianista Miloša Krstiča. (Miloš Krstič, klavir, Mihailo Blam, bas; Rade Milivojevič, bobni). Iz Novega Sada je nastopila skupina Meta Sekcija (Aleksandar Dujin, klaviature, Boris Kovač, flavta, sopran saksofon, Aleksandar Kravčić; bas kitara, Siniša Sekulić, bobni), iz Zagreba pa poleg Plesnega orkestra RTV (gost je bil trobentač Pero Ugrin) še tri skupine: Dobar dan (Drago Jakovčević, tenor-

saksofon, Mario Igrac, kitara, Krešimir Hrvačić, baskitara, Darko Kehler, bobni), Jazz Lap Kvintet (Ladislav Fidri, trobenta, Miroslav Sedak-Benčić, flavta, tenorsaksofon, Neven Frangeš, klavir, Krešimir Remeta, bas, Peter Petej, bobni) in Toranj 77 (Željko Kovačević, sopran in tenorsaksofon, Drago Jakovčević, tenorsaksofon, Krešimir Klemenčić, električni klavir, Marcel Dević, baskitara, Salih Sadičković, bobni).

Iz Ljubljane sta nastopili skupini Trenutek (Marko Kravos, kitara, baskitara, Andrej Strmecki, tolkala in Lado Jakša, klaviature, alt-saksofon, flavta) in mednarodni kvartet Toneta Janše (To ne Janša, flavta, sopran in tenorsaksofon, André Jeanquartier, klavir, Miroslav Karlović, bobni in Seff Wohlgenannt, bas), edini tuji ansambel pa so bili madžarski Szeged Oldtimers.

Posebno zanimivost festivala je pomenil International Saxophone Workshop, nekakšen seminar pod mentorstvom saksofonista, jazzovskega pedagoga, teoretika in prak-

tika sodobne glasbe, Joea Viera. On je skupaj s povabljenimi glasbeniki iz vse Jugoslavije (Jovan Maljoković iz Beograda tenorsaksofon, Drago Jakovčević iz Splita, alt-saksofon, Željko Kovačević iz Zagreba, sopran, tenor in baritonsaksofon, Lado Jakša iz Ljubljane, alt-saksofon in flavta ter zagrebska ritem skupina: Krešimir Klemenčić, klavir, Marcel Dević, baskitara, Ivo Bebek, bobni) pripravil za zaključni koncert v soboto štiri skladbe, nekakšen zvočni prerez skozi zgodovino jazz-a. Takšno srečanje je bilo za udeležence zelo zanimiva in ustvarjalna izkušnja. Mojster Viera namreč veliko ve o glasbi, je pa tudi bister mislec in je povedal marsikatero modro o glasbi.

Čudil se je, ko sem mu povedal, da naši bodoči glasbeni pedagogi v okviru svojega študija ne slišijo o jazzu in improvizaciji v glasbi skoraj ničesar. Sam namreč pripravlja seminarje na to temo in se dobro zaveda, da mora biti glasbeni pedagog seznanjen z vsemi „glasbenimi stili“, če hoče mladim približati glasbo kot tako, ne pa jih le sezna-

njati z neko zvrstjo (najpogosteje je to tako imenovana „resna glasba“) in še to okrnjeno, brez razlage sodobnih zvočnih iskanj, umetno priviligirano, izvzeto iz mnogostranskega zvočnega ustvarjanja po svetu v okviru različnih etičnih, socialnih, časovnih in drugače izrazno izvornih zvočnih kultur. Joe Viera je pripravljen takšne seminarje voditi tudi pri nas in upam, da bodo naše pedagoške in druge kulturne institucije naše skupen jezik z njim ali s kakim domačim poznavalcem jazz-a (imamo jih nekaj, ki so sposobni to dobro opraviti) in dale jazz-a, improvizacije in raziskovanja zvoka željni mladini možnost izobraževanja tam, kjer ga naš učni sistem zanemarja in ignorira na račun ene same glasbene „prave vere“, tako imenovane resne glasbe.

Jazzovski glasbeniki jemljejo svoje delo namreč presneto resno, oni vsak trenutek živijo za glasbo in z njo in v tem se tudi skriva čar njene izjemne neposrednosti, spontanosti, enkratnosti in izrazne moči.

LADO JAKŠA

Prebujena Ljubljana

Uspešen koncert punk rocka

Aaaaah! Končno smo se prebudili iz zimskega spanja, ki traja vse letne čase! V Ljubljani namreč. V Zagrebu in Beogradu recimo sploh ne morejo zaspati. Tu nas od živih strojev zbudi le Buldožer. Slovenska filharmonija in SNG Opera sta zaspali, tako...aaaaah. Njuni dvorani delujeta kot časovni stroj. Mimogrede nas popeljeta v glasbo devetnajstega stoletja. Redkokdaj slišimo nezane zvoke na znan način. Edinole galerije nas vedno znova preseščajo z novimi likovnimi doživetji.

Pač, zgodil se je koncert, izven vseh uradnih zvočnih institucij. Organiziral ga je RADIO ŠTUDENT. Rekreativski centr Tivoli je odklonil organizacijo kot „nekomercialno“ prireditev. Kljub „nekomercialnosti“ se je v dvorani Tivoli zbralo koli 4500 poslušalcev. Še nekaj: ne ločujmo kultur glede na sredstva, s katerimi se izražajo, občutimo jih glede na sodobnost, aktualnost kot odraz nekega trenutka, ki naj bo današnji! Kaj se je dogajalo v dvorani Tivoli? Pod geslom Ljubljana je zaspala so nastopili štiri skupine in godec, glasbenik individualist: NLP, Prljavo kazalište, Pankrti, Buldožer in Jani Kovačič.

NLP (Na lepem prijazni) so vnesli v igranje, bolj v muziciranje, aktivno sodelovanje vseh članov. Težko je reči njihovem muziciranju improvizacija. Glavni pobudnik tega je Andrej Trobentar, sicer tudi pevec

in avtor vseh skladb, ki z dinamičnim nastopom spodbujajo glasbenike, jim „dirigira“ Andrej ne poje besedil. Občuti jih, izraža skozi „improvizacijo“, da postanejo prvotni zvoki, in jih spet združi v lirična besedila. Prepletejo se z glasom saksofona, neopredeljivo strukturo same skladbe: kdaj se bo zgodil neki zvok, zakaj? Je treba NLP opredeliti kot rockovsko skupino?

Prljavo kazalište iz Zagreba prav tako kot na plošči tudi na koncertu nimajo udarnega zvoka, ki bi ga kot punkovska skupina morali imeti.

Andrej Trobentar, pevec in vodja skupine NLP.

Instrumentalni del, zlasti delež kitar, ki je prej podrejen melodiji kot pa ustvarjanju trdnega ritma in kitarske agresivnosti, zlasti v solih. V ospredju je glas ali celo večglasno petje, predvsem refreni. Tudi petje je prenežno za punk, zato pa so se izkazali kot najbolj profesionalna skupina tega koncerta.

Socialna lirika, tako nekako lahko rečemo besedilom Janija Kovačiča. Čeprav je to pregroba opredelitev. To so občutljiva doživetja vsakdanjosti, ki jih običajni, neobčutljivi ljudje sploh ne opazijo. Iz trpkosti se prelevijo v ironijo, takoj nato v veselje, prešernost: zakaj bi premišljevali o problemih, če jih lahko vidimo, občutimo na drugačen, neobremenjen način. Taka je Škofljica, že kar ljudska pesem o „priljubljeni in legendarni“ slovenski zdravstveni ustanovi. Poslušalci si brez nje sploh ne predstavljajo več koncerta Janija Kovačiča. Z njim je pela vsa dvorana. Čeprav so bile ostale skladbe nove in prvič slišane, so jih poslušalci in pevci hkrati takoj „prepoznali“. Bile so del njih. Peli in ploskali so refrene, nato so se umirili ob kiticah, ki zahtevajo poslušanje, doživljanje, vsak po svoje. Tudi kitara ima v vseh skladbah svoj glas. Bil je edini, ki so ga poslušalci zahtevali še in še. Prav lahko bi imel samostojen večer v dvorani Tivoli. Pankrti

Vprašanje je, zakaj so poslušalci tako navdušeni nad punkom. Zaradi

novega zvoka ali zaradi besedil? Angažiranost in provokativnost ostajata značilnost njihovih besedil, vendar v nekaterih delih le pretiravajo. Delovali so uigrano, trdno povezani s pevcem, (Perom Lovšinom). Skladbe imajo trdno zasnovano, so udarne in kratke. Glasbeniki so v igranje vnesli mnoge solistične dodatke, kar poživlja in ustvarja zanimivejšo skladbo, ki se jih da poslušati tudi brez navdušenja tik ograje. Obenem so Pankrti tudi izredno koncertno doživljajo. Lahko jih poslušalci ali pa se jim pridružiš pri živahnem gibanju.

Člani skupine Buldožer so znova dokazali pravo mojstrstvo pri igranju kljub zamenjavi članov (basist, kitarist, Marko Breclj nastopa sam). Nove skladbe so še bolj udarne (kot Novo vrijeme), a še polne nenadnih ritmičnih sprememb. Iste skladbe vedno slišimo na drug način. Tako Buldožer ostaja pravzaprav edini intelektualni rock „band“, ki se ne ponavlja in išče naprej. Tako v besedilih, ki postajajo vse bolj angažirana, in v zgradbah skladb.

Geslo Ljubljana je zaspala je prebudilo vsaj del ljubljanske mladine, ki ima končno možnost tudi poslušati besedila slovenskih rockerjev, kar je bil vedno problem. Prebudite mesta in kraje, kajti končno imamo spet nekaj obetajočih rockovskih skupin!

MILOŠ BAŠIN

Dolgočasje legende

Koncert Iana Gillana

Prvi veliki rock koncert, ki sem si ga imel v življenju priložnost ogledati, je bil pred mnogimi leti v Muenchnu. Takrat so v cirkusu Krone igrali Deep Purple. Skupino sem po tem slišal še dvakrat – enkrat v Londonu in nazadnje v Zagrebu. Vsak koncert je bil slabši in nazadnje so se Deep Purple razšli. Mnogi so trdili, da po odhodu Iana Gillana niso bili več tisto, kar prej.

Ian Gillan je vsekakor izvrsten pevec z mogočnim glasom, toda na ljubljanskem koncertu, ki je bil 7. decembra v hali Tivoli, se je pokazalo, da Deep Purple z njegovim odhodom niso veliko izgubili, vsaj kar zadeva ustvarjalnost in izvirne ideje. V polni, a ne razprodani dvorani je bilo pred začetkom tako dobro raz-

položenje, kakršnega nismo doživeli že od zadnjega podobnega koncerta, ko so gostovali Uriah Heep. Toda uvodni nastop glasbenice Diane Wood, ki jo je spremljal tudi orgličar oziroma kongaist v eni osebi, je bil za razigrane, hard rocka željne obiskovalce najrazličnejših starosti in videzov kot hladen tuš. Diana premore dober glas in tudi kitaro obvlada, toda večina njenih skladb, ki so stilno zelo različne – od bluesa in rock'n'rolla prek jazza do ragga – je prešibkih za tako velik auditorij, kot je tivolska dvorana.

Po predolgem odmoru se je iz umetne megle zaslislala in prikazala nova skupina Iana Gillana s preprostimi imenom Gillan. Kljub temu da je bilo v dvorani najmanj tri četrtine

njemu predanih pristašev (z menoj vred), je imel celoten nastop, ki je trajal več kot uro, le nekaj svetlih točk, sicer pa je bil dolgočasen. S tretjo skladbo programa, naslovno temo novega albuma „Mr. Universe“, je dal Gillan čutiti, da bi lahko slišali še kaj več. Žal je vsak posameznik iz skupine z razvlečenimi soli pokvaril še tisto, kar je bilo zanimivega, na primer prvih nekaj kitaristovih (Bernie Torme iz Irske) bravur ter basistovih (John McCoy) navdse smešnih potez. Slišali nismo niti ene prave balade, niti enega res dinamičnega hitrega rocka. Med boljše skladbe nastopa bi lahko šteli še „Vengeance“ ter seveda „Smoke On the Water“, edini stari 'purplovski' hit, ki ga je občinstvo več kot

navdušeno sprejelo. Nove skladbe nimajo potrebne udarnosti in oprijemljive melodičnosti, kar sta značilnosti uspešnih hard rockovskih skupin. Gillan legendarnosti ne bo morel dolgo prodajati.

Za konec oziroma dodatek pa smo slišali še venček starih rock'n'rollov, začeni z Lucille, pa potem še nekaj podobnih cvetk, od katerih sta po eno zapela tudi kitarist in klaviaturist (Colin Towns).

Če že vabimo nove ansamble, bi bilo verjetno bolje, da slišimo kaj resnično novega, ne pa že stokrat prežvečenega, v novi obliki. S tem delamo rocku in občinstvu medvedjo uslugo.

TOMAŽ DOMICELJ

PLOŠČE PLOŠČE PLOŠČE

LEB I SOL/ RUČNI RAD/ RTB

V letu in pol je to tretja plošča skupine Leb i sol, ki z njo že vztrajno nakazuje nove možnosti ustvarjanja izven znanih in obrabljenih obrazcev jazz-rocka. Zasedimo jih le še tu in tam, kot začetne vplive na njihovo ustvarjanje. K temu pripomorejo tudi enakovredne, idejno raznovrstne zamisli skladb, delo vseh članov skupine. Izogibajo se ustaljenim oblikam, v katerih vnaprej lahko predvidiš zvoke, vstop glasbil. Povsod je očiten enakovreden delež vseh glasbil, ki se medsebojno prepletajo, pogovarjajo, odzivajo na pravkar povzročene zvoke, na zvoke, ki se šele bodo zgodili. Virtuozno, mojstrsko obvladanje glasbil je seveda prvi pogoj za tako skupinsko muziciranje, vendar ni nikoli v nadrejenem položaju glede na strukturo skladbe. Izrazito medsebojno sodelovanje sicer težko enačimo z (jazz) improvizacijo. Ta nepredvidljivost v pojavu zvokov je delno slišna v skladbi Ručni rad, še najbolj pa v zadnji Verni pas, kjer je zvoke tenor in alt-saksofona vpletel Milivoj Marković. In prav ta zvočni dogodek jim daje veliko možnosti na poti v neznano (poslušanje in doživljanje), kjer ne bomo več govorili o (pojmu) jazz-rock ali jazz, kjer bomo govorili skozi doživljanje o preseganju znanega in slišnega.

MARJANA DERŽAJ/ ŽIVLJENJE S PESMIJO/ RTV LJUBLJANA FESTIVALI/ PEPEL IN KRI/ RTV LJUBLJANA

Kakšne so zakonitosti popevke? Enostavno lirično besedilo, spevna melodija in priredba, ki je podrejena melodiji. Ter izvajalec, ki čim bolje, izvirno zapoje popevko. Medtem ko plošča Marjane Deržaj prikaže njeno dvajsetletno poustvarjanje, povečini njene uspešnice, druga plošča skupine Pepel in kri prikaže njene festivalske skladbe ter nekaj bodočih uspešnic. Povečini pojejo vse o ljubezni, vendar ne na nov način, še manj pa doživeto. Kot je v navadi pri popevkah. Čim manj obremenje-

vati možganske valove in jih spodbujati k plimi. Plošča Marjane Deržaj je značilen primer slovenske popevke, ki se v dvajsetih letih v liriki in priredbah ni bistveno spremenila, kar kaže, da je skladatelj in aranžer premalo. Več bi jih gotovo poskrbelo za večjo raznolikost. Pepel in kri imajo več sreče v raznolikosti skladb. Na te popevke so vplivale različne zvrsti pop glasbe: rock'n roll, reagea, balada, rock..., poleg značilnega večglasnega petja. Če že poslušate tovrstno glasbo, naj bo ta samo del vašega glasbenega doživljanja in poslušanja. Naj bo uvod v zahtevnejša glasbena doživljanja. Ovitek plošče „Življenje s pesmijo“ je daleč od vseh estetskih likovnih pravil in si ga Marjana Deržaj prav gotovo ni zaslužila. Kič.

SLOVENSKA GLASBA/ PORABJE/ HELIDON

Končno imamo zapis slovenske glasbe na plošči. Kot je napovedano v spremnem besedilu, je to šele začetek, kajti v naslednjih letih naj bi izšle v seriji Slovenske glasbene pesmi Rezije, Beneške Slovenije, Tržaškega, Koroške, Goriškega, Gorenjske, Štajerske, Prekmurja, Bele krajine, Dolenjske, Primorske in Notranjske. Vsekakor so to spodbudni obeti, saj je doslej izšla le ena plošča. Porabje je pokrajina na meji med Avstrijo, Madžarsko in Jugoslavijo, kjer že nekaj stoletij živijo Slovenci. Okoli 45000 prebivalcev šteje ta naša manjšina, katere kulturno središče je Monošter.

Sodelavci Sekcije za glasbeno narodopisje Inštituta za slovensko narodopisje pri SAZU v Ljubljani so zbrali in strokovno proučili 2112 pesmi, kar pa ni dokončno število in ga bodo z naslednjimi raziskovanji še obogatili. Avtor te izdaje Julijan Strajnar prikaže v priloženem spremnem besedilu način življenja prebivalcev, tako da si laže predstavljamo, kje in kako so nastali posneti zvočni zapisi, kaj je bil vzrok za njihov nastanek. Zbranih je devetnajst pesmi, ki spremljajo Slovence v Porabju skozi življenje: svatbene, pripovedne, ljubezenske, vojaške in ljubezensko-pripovedne.

Prav tako zvemo, kakšne so pesmi

v melodični in ritmični obliki. Dodani so notni primeri vseh pesmi in besedil v poenostavljeni fonetični transkripciji. Zvočno podobo plošče dopolnjujejo še fotografije na notranji strani ovitka, ki prikazujejo podobo Porabja in njegovih prebivalcev, življenje pokrajine.

Ni pretiravanje, če rečem, da bi s to glasbo morali biti seznanjeni vsi Slovenci ter je prava protiutež zlagani narodno-zabavni neglasbi.

STUDENTSKI KULTURNI CENTAR - BEOGRAD/ MUZIČKA REDAKCIJA

Plošča, ki jo je izdal SKC iz Beograda, je prikaz njegovega delovanja v sedanjem trenutku. Na prvi strani je šest skladb mladih beograjskih skladateljev, medtem ko je na drugi strani zbranih četvero poustvarjalcev: skupina Renasans, ki izvaja skladbe od VIII. do XVI. stoletja z značilnimi glasbili tega obdobja, dve skladbi F. Couperina v izvedbi Studia za čembalo, pianistka Nada Kulundžija izvaja skladbo A. Schoenberga, ploščo pa zaključuje skupinska improvizacija skupine Interaction (totam music). Vsi ti zvoki so pri nas večinoma neznani in nepriznani.

Skladbam šestih mladih skladateljev lahko priznamo najdenje neznanega: nov zvočni zapis, novo razmišljanje o glasbi, kar pogojuje nove zvočne učinke, nove odnose med zvoki. To pa zahteva tudi novo poslušanje...

Miodragu Lazarovu (Samoglasniki) pomeni človeški glas oziroma dva mešana zbora osnovno izhodišče pri odkrivanju prvotnih zvokov. Odzivajo se eden na drugega ter povzročajo nepredvidljivost in naključnost. Zbor kot zasedba je tako izgubil svoj „klasični“ namen. Isto velja zaostala dela: Vladimir Tosić (Trajanje), Miloš Petrović (Šest studija No. 1), Milimir Drašković (Da camera) in Miloš Raičković (Permutacije I-III). Izjema je le zvočni dogodek Ena iz deset za gong Miroslava Savića, ki v svoji „minimalnosti“ izraza dopušča mnoge miselno - slišne povezave.

Ploščo je mogoče dobiti le v Ljubljani, in sicer v ŠKUC in Bežigradski galeriji skupaj z zvočno knjigo o beograjskem SKC.

PARAF/ RIJEKA/ RTV LJUBLJANA

„Samo“ mala plošča, pa vendar... treba je opozoriti nanjo. Končno jugoslovanski rock poje tudi o naši stvarnosti. Paraf na ironičen način opeva rodno mesto skupine, Rijeko. Če veste, kakšna so obmorska mesta, zlasti pa pristaniška, potem veste, kakšne turistične znamenitosti opevajo. Lotijo se tudi zlaganosti mladine, ki jo zanimajo le potovanja v Trst, kjer postanejo drugačni. Saj se preoblečejo po najnovejši modi... Čeprav so Paraf trio (BAS, kitara in glas in bobni) so v skromni zasedbi našli poln, zanimiv zvok s pravo ostrino punka, ki poudari besedilo. Jedrnatost izraza brez odvečnih riffov in podobnih okraskov. Besedilo!

MILOŠ BAŠIN

SAMO SMERKOLJ/ VILMA BUKOVEC/ RTV LJUBLJANA

Z oznako LD 0451 je isto podjetje izdalo ploščo z opernimi arijami, ki jih izvajata dva dragocena solista ljubljanske opere, baritonist Samo Smerkolj in sopranistka Vilma Bukovec, spremlja pa orkester RTV Ljubljana. Zpoznala produkcija gramofonskih plošč pri nas je kriva, da nimamo posnetkov takih opernih prvakov, kot so bili Robert Primožič, Julij Betetto, Zlata Gjungenac in še nekateri njihovi sodobniki. Zato so sedanji napori za trajno ohranitev dosegljivih tonskih posnetkov na trakovih tem bolj pohvalne vredni. Arije, ki jih poje Samo Smerkolj, se držijo klasike in romantike. Značilnosti njegovega mehkega baritona so dobro zajete. Pripomba pa le na igro pihal, ki ponekod šumi in na zstrti posnetek Gerardovega monologa iz Giordano-vega Chéniera. Vilma Bukovec se drži arij iz Puccinija, Gounoda in Dvořaka; najuspešnejša pa je molitev iz Janačkove Jenufe, kjer pride dekliški prizvok njenega soprana do polne veljave. Navedba letnic na ovoju, ko so bile arije posnete, so zelo umestne.

PAVEL ŠIVIC

Sintetizatorji s klaviaturo

Sintetizatorji brez klaviature se v glavnem uporabljajo v elektronskem studiu, pri ustvarjanju direktno na magnetofonski trak „igrane“ glasbe (snemanje elektronskih zvokov poteka sočasno z upravljanjem sintetizatorja), sintetizatorje s klaviaturo pa srečujemo pogosteje pri „živem“ igranju na koncertih (orig. angl. „performance synthesizers“), čeprav so tudi v elektronskem studiu redno prisotni. Osnovna razlika med njimi je, da prvi niso vezani na naš „zahodni“ sistem uglasitve in da je njihovo zvočno izhodišče goli sinusni ton („očičen“ alikvotnih tonov) poljubne višine, iz katerega so nato izpeljane različne zvočne modifikacije, kot jih pač omogočajo tehnične zmožnosti sintetizatorja.

Sintetizatorji s klaviaturo (klaviatur je lahko tudi več) so „uglašeni“ po „zahodnem“ dvanajsttinskem sistemu; ta je v melodijskem in harmonskem smislu njihova zvočna osnova. Seveda imajo tudi ti sintetizatorji s svojimi elektronskimi viri zvoka (oscilatorji, generatorji) preoblikovalci zvoka (filtri, modulatorji, ojačevalniki, duplikatorji, „odmevi“) in drugimi efekti različne možnosti za spreminjanje zvoka.

Tako včasih običajna dvanajsttinska uglasitev celo že ni več „slišna“, saj jo lahko s preoblikovanjem zvočne krivulje, podvajanjem, filtriranjem, dodajanjem odmeva, raznih šumov, pokov, ropotov in podobnim povsem razbijemo. Poleg sintetičnih zvokov, neizvedljivih na tradicionalnih instrumentih, lahko sintetizatorji s klaviaturo pogosto tudi posnemajo zvok akustičnih instrumentov (seveda prek svojih elektronskih virov zvoka), kar pa zveni res „avtentično“ le pri zelo izpopolnjenih in seveda tudi zelo dragih sintetizatorjih. Posnemanje tradicionalnih instrumentov pa sintetizatorji lahko dopolnijo z različnim preoblikovanjem njihovih zvokov,

katerim dajo vrsto novih, še neslišanih in s tradicionalno akustiko nedosegljivih odtentkov.

Takšni sintetizatorji se danes, razen v studiih elektronske glasbe, pogosto uporabljajo v popularni glasbi (mnogokrat le kot „efekt“, zvočno mašilo, kot pomoč ritmični stereotipnosti pri plesu – seveda v okviru osiromašenega glasbenega okusa), v jazzu kot instrument, zvočno enakovreden vsem ostalim v skupini, tako solistično kot melodično, harmonsko, ritmično in barvno), zelo pogosto pa v filmski in scenski glasbi, saj so prav v povezavi z dvanajsttinsko uglasitvijo in „atonalnimi“ razpoloženskimi zvoki, šumi, ropoti, poki ipd. odlično dopolnilo filmskega in gledališkega izražanja.

Prvi sintetizatorji s klaviaturo so bili enoglasni (pojavi se na začetku šestdesetih let dvajsetega stoletja) in na njih je bilo mogoče v okviru dvanajst-

tonske uglasitve in „prehodnih glissandov“ ipd. izvajati različne vrste elektronskih zvokov, šumov, ropotov, pokov itd. Sprva so bili brez dinamičnega odziva klaviature (tipka ni odgovorila na različno močan udarec prsta z različno jakostjo ali barvo zvoka, kot je to npr. pri akustičnem klavirju) in brez mnogih zvočnih fines, ki jih danes omogoča sodobna elektronska in računalniška tehnika.

Ta je izjemno hitro napredovala in z njo so se bliskovito razširile tudi zvočne možnosti sintetizatorjev. Enoglasju se je pridružilo dvoglasje (sprva le v vzporednih intervalih), v zadnjih letih pa še večglasje, ki omogoča polifonično igranje po celi klaviaturi (polisintetizator). Poleg tega imajo najboljše današnji sintetizatorji za vsako tipko posebej že vgrajeno dinamično koordinacijo, ki zagotavlja usklajenost med močjo udarca in jakostjo zvoka, ob tem pa omogoča še spremembe zvočne barve (odvisno od jakosti udarca na tipko). Z

neposrednim pritiskom prsta na tipko lahko dodajamo tudi poljubno hiter in intenziven vibrato ter še več podobnih „preoblikovanj“ osnovnega tona.

„Polifonični pomnilnik“ omogoča kopičenje zvoka, poljudno dolgo sozvenenje prvotnega in njemu sledečih zvokov; „deljene“ klaviature dajejo možnost stereofonskega ali kvadrofonskega igranja, elektronska indikacija vseh značilnosti zvoka pa omogoča izbiro med akustično in elektronsko uglasitvijo itd. Prek „vhodov“ zvoka v sintetizator lahko igramo na druge instrumente (ali pojemo, govorimo) in ta zvok poljubno preoblikujemo „skozi“ sintetizatorjev sistem kontrole zvoka.

Eden zadnjih dosežkov je sintetizator, v katerega vlagamo „zvočne kartice“ s poljubnim zvokom (računalniški sistem).

To so lahko zvoki akustičnih ali kakšnih drugih glasbil, konkretni zvoki, šumi ali ropoti iz okolja ipd.; sintetizator nam omogoča, da na klaviaturo igramo te zvoke v okviru dvanajsttinskega sistema ali pa jih poljubno moduliramo in kombiniramo med seboj.

Ustvarjanje vseh teh novih sintetičnih zvokov odpira vrsto zanimivih izraznih možnosti in zahteva tudi poseben način igranja in komponiranja za ta instrument.

Neskončna lestvica še „neslišanih“ zvokov, ki jo omogoča sintetizator, se zdi na videz zelo široka, kar neizčrpna, vendar terja kljub temu, in verjetno prav zato, veliko mero glasbene tenkočutnosti in okusa tistega, ki instrument uporablja, da zna viliti tej „zvočni sintetiki“ življenje, sočnost, svežino in glasbeno celovitost.

LADO JAKŠA

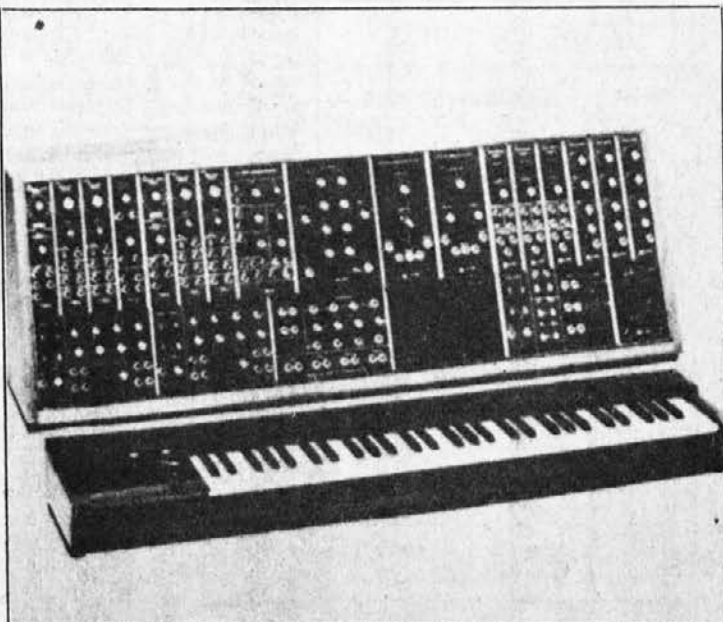
Komposition „Wahnfried“ by Klaus Schulze
4-miner, recorded 1975, at Berliner Weltklang-Studio
1 BERLIN 30, Schwabische Str. 7, Germany. Tel. 030/2449459

This LP is dedicated to Richard Wagner
LP: TIMEWIND Side I: Bayreuth Return
Side II: Wahnfried 1883
Cover by Ues Amman
Contact: Klaus Schulze, 1 Berlin 30, Schwabische Str. 7, Germany
Tel. 030/2449459 or 030/3423562

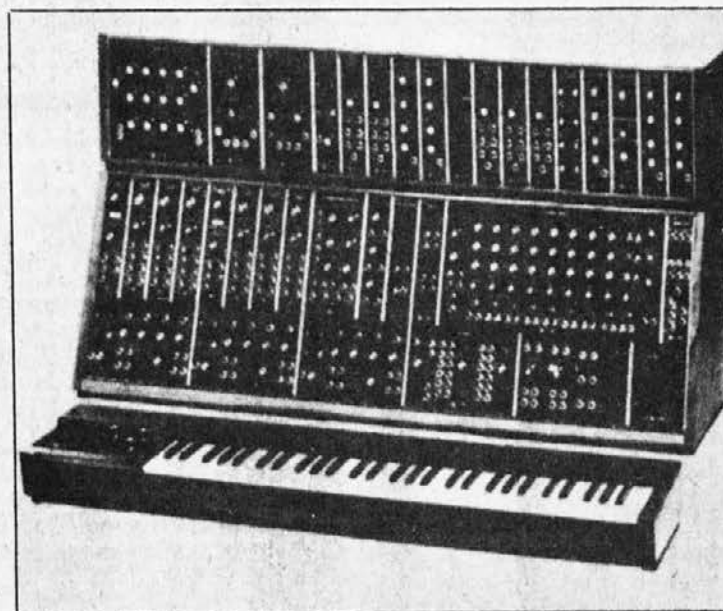
Partitura za sintetizatorje (Klaus Schulze, „Wahnfried“, 1975, s plošče „Time wind“.

POSLUŠAJTE ODDAJO „IZ DELA GLASBENE MLADINE SLOVENIJE“

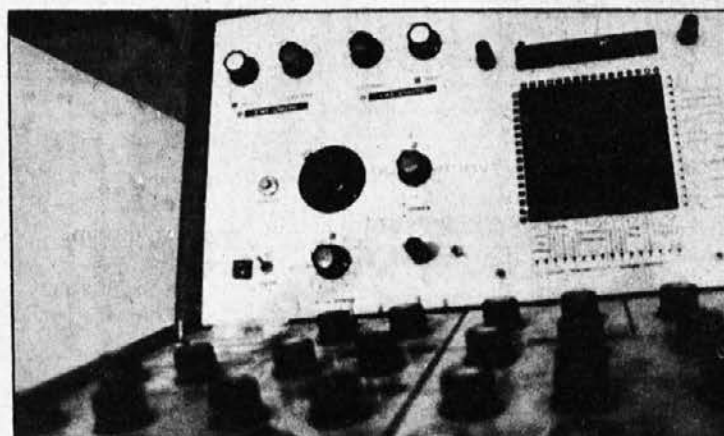
v soboto, 19. januarja ob 18.30 na prvem radijskem programu. Z zvočnimi primeri vam bomo ilustrirali razvoj klavirja od čembala do prepariranih in električnih klavirjev.

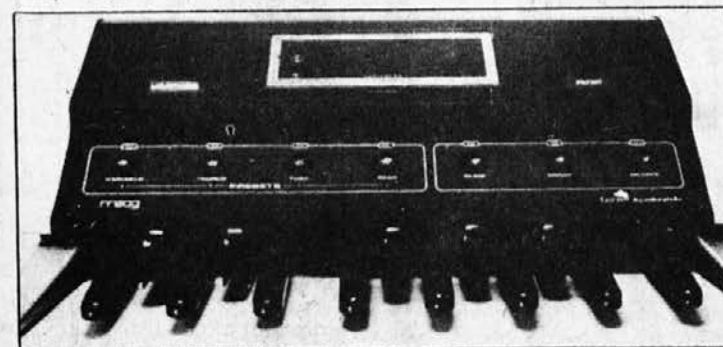
Posebni ojačevalec za sintetizator

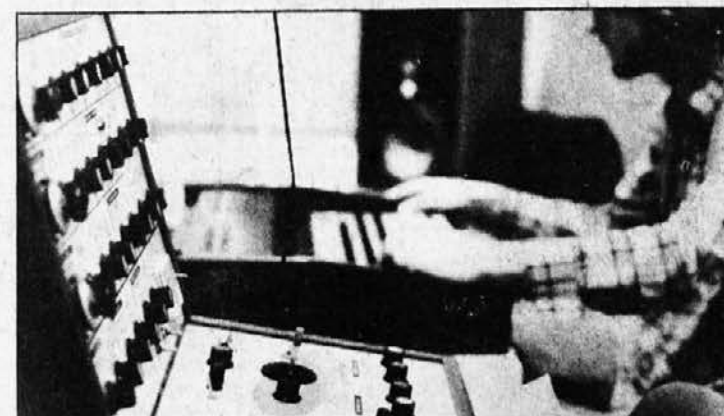
Velika sintetizatorja Moog 35 in Moog 55

Sintetizator VCS 3 je manjša izvedba Synthi 100, ki jih izdeluje angleška tvrdka EMS. Ta aparatura se uporablja predvsem v studijske namene in manj kot koncertno glasbilo. VCS 3 (Synthi 100 AKS) služi obdelavi živega ali že posnetega zvoka s krožnim modulatorjem (ring modulator), frekvenčnim filtrom in ovojnico (envelope). V ovojnici uravnavamo začetek (atako), srednji nivo in zaključek (decay) vključenega zvoka. To obdelavo kombiniramo s sintetizatorjevimi lastnimi viri zvoka, ki jih povzročajo trije oscilatorji, dva visoko in en nizkofrekvenčni. Sintetizator ima kontrolno ploščo, na kateri z vtikanjem konektorjev razporejamo različne povezave. Partitura za tak sintetizator je program, s katerim določimo regulacijske nivoje posameznih obdelav.

Pedalni sintetizator Taurus Moog, ki je po svojih zvočnih zmogljivostih kos mnogim manjšim „srčnim“ sintetizatorjem

Z nastopa skupine SAETA in Beograjske glasbene sekcije v Bežigraski galeriji v Ljubljani.
Foto: LADO JAKŠA

GLASBENE UGANKE GLASBENE UGANKE GLASBENE UGANKE

Nagradni razpis

Zakorakali smo v novo leto, v katerem vam želimo veliko dobre volje, pa sreče in znanja pri isenjanju naših glasbenih uganok. Upamo, da nam boste tudi letos vestno pošiljali rešitve, rešitev križanke, ki je pred vami, pa pričakujemo do 18. januarja, ko bomo izžrebali tri reševalce in jih nagradili z veliko ploščo Akademskega komornega zbora iz Kranja.

Nagrade za drugo križanko

Prejšnja številka Revije GM ni imela ugankarske strani, ker je bila posvečena jubilejem organizacije Glasbene mladine, zato smo vam dolžni tokrat sporočiti imena nagrajenih reševalcev druge letošnje križanke. To so Zvonko RAMŠAK iz Podgorce pri Slovenj Gradcu, Barbara PIBERNIK iz Kranja in Marjetka VRBINC iz Ljubljane, ki prejmejo veliko ploščo našega saksofonista Toneta Janše.

Rešitve uganok iz druge številke

NAGRADNA SLIKOVNA KRIŽANKA: Vodoravno – pop, ptička, oko, retour, krt, ilo, VG, Ra, ne, Leo, Isaac Stern, violinist, atropin, IM, leti, Nemci, oves, akter.
POSETNIČICE: Ivo Petrič, Lojze Lebič, Primož Ramovš.
PREČRTOVALNICA: Gerbič, Mašek, Jenko, Ipavec, Aljaž, Hajdrih. **GLASBENA MATICA.**
PREMIKALNICA: Klavir, flavta, kornet.

Posetnica

V posetnici se skriva odlični ljubljanski jazzovski glasbenik.

TINE P. UNGAR

Izrek v okviru

DRUGI – JANIS – EVANS – NABOR – SKALD – ROTAR – BORIS

Navedenim besedam poiščite

anagrame in jih v istem vrstnem redu vpišite navpično v srednji, debeleje obrobljeni del lika. V vsaki besedi je ena črka že vpisana na pravo mesto. Če potem s pomočjo številik prenesete črke ob rob lika, boste dobili na poljih od ena do 28 neko misel o glasbi.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
28	1	S	7	21	S	27	13	10
27	15	10	E	3	11	8	5	11
26	20	17	4	R	2	22	R	12
25	D	6	24	25	16	14	28	13
24	19	18	23	12	9	A	26	14
23	22	21	20	19	18	17	16	15

NAGRADNA SLIKOVNA KRIŽANKA

SESTAVIL IGOR LONGYKA	SOČUTEN, USMILJEN ČLOVEK	DEL TOVORNEGA AVTOMOBILA	GLAVNO MESTO SOSEDENE DRŽAVE	GORA V ŠVICI	STEVAN MOKRANJAC	KRAVJI MLADIČI	NEKDANJI SVET. SMUČ. SKAK. REKORDER	VZHDNO INDIJSKI HRAST	KRANJSKI ALPINIST IN REŠEVALEC (FRANCIJA)	NAJVEČJI RUDNIK ŽELEZA V ŠFRJ
RELAKSACIJA										
RAČUNSTVO										
ZGODBA, POKANA Z GIBI TELES				GRADBENI MATERIAL	SLOV. PISATELJ (DANILO)	REKA V JUŽNI AZIJI				
ANTON KOLAR			NEKD. SEKRETAR OZN				LETALO	RENIJ		
„TEGA MESECA“			ČLOVEK BELE POLTI					VITEK PTIČ POTAPLJAC, POD. GALEBU		
									19. ČRKA	
									VZKLILO ŽITO ZA PRAVO PIVA	
										LUKA V IZRAELU
TENKA MREŽASTA TKANINA				MNOŽINSKI OSEBNI ZAIMEK	ŠIRITE REVUJO GM	ŠIVANKA „KOT GOST“				
MAKEDONSKI NARODNI HEROJ (MIRCE)					ELEMENT HOJE					
IGNAC						STAR IZRAZ ZA MILOST				

Prispevek meseca

Dragi mladi bralci, tokrat je stran GM pisem spet polna zanimivih prispevkov izpod vaših peres. V uredniški mapi se je nabralo veliko pošte in spet se je bilo težko odločiti, kaj objaviti, ko ni prostora za vse, kar bi lahko našlo prostor na tej strani.

Začenjam pa s PRISPEVKOM MESECA, ki ga je poslala

ANDREJA BOGATAJ iz Koprja,

in si prisluzila knjigo „POSLUŠAM IN RAZUMEM GLASBO“. Kar preberite ga:

„Čeprav ne vem, ali sprejemate kritike, bom napisala nekaj misli v zvezi s prispevkom o Aleksandru Mežku v prejšnji številki revije GM. Res ne vem, ali je vse, kar je bilo napisanega, resnica. Da, Mežek je ponavadi precej hladen do poslušalcev. Na dveh koncertih, ki sem si ju ogledala v Kopru, nikakor ni bila vzpostavljena zveza s poslušalci. Ne bi pa rekla, da to velja tudi za koncert v portoroškem Avditoriju, saj smo dobro sodelovali. Kar nisi se mogel zadržati, ustnice so se kar same odpirale. Prijetno je bilo sedeti v množici, peti, ploskati... Morda je k temu pripomoglo tudi majhno število obiskovalcev. Videti je bilo, da je bil isti dan zelo obiskan ribiški praznik v Izoli.“

Podatek, da so bile vstopnice v Portorožu po 120 din, ni točen. Vstopnina je namreč znašala za zaposlene 100 din, za študente in šolarje pa 50 din. Mislim, da cena vstopnic ni bila pretirana. Zdi se mi tudi, da vokalne skupine Echoes of Joy nikakor ne moremo primerjati z našimi Strunami. Prav posebno so prišli do izraza črnski glasovi, ki so navdušili marsikoga od poslušalcev. K ploskanju res ni bilo treba kaj preveč spodbujati... Dobra urica je res hitro, prehitro minila.

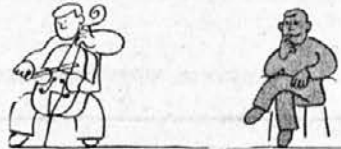
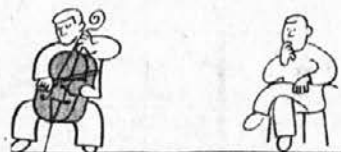
Ne vem, če je res, da ni bilo volje za vzpostavitev stika z gledalci. Res je, da bi se dalo še bolje sodelovati, ampak sodelovali smo. Morda bo naslednjič še bolje. Sicer pa, pomembna je glasba, mar ne?”

ANDREJA BOGATAJ,
Koper

Andrejin prispevek sem izbral za PRISPEVEK MESECA predvsem zato, ker se je pogumno odločila svojo kritično misel zapisati in poslati v uredništvo. Drugič pa zato, ker njegovo pisanje zadeva problematiko kritičnega ocenjevanja glasbenih dogodkov, ki bi jo morali v naši reviji nekoliko širše obdelati. Za zdaj naj samo z nekaj mislimi pospremem Andrejin prispevek:

„Pomembna je glasba,“ je na koncu poudarila naša dopisnica in s tem zadela bistvo stvari. Kritika glasbe-

nega dogodka naj se v prvi vrsti ukvarja z glasbo samo, manj pa jo smejo zanimati zunanji dogodki. Nadalje mora kritika graditi svojo oceno na podlagi strokovnega znanja, s tem pa se tudi razlikuje od ljubiteljskega opisa doživetja nekega koncerta. Le taka kritika lahko koristi izvajalcu in poslušalcu, saj prvermu pokaže strokovne kvalitete ali pomanjkljivosti izvedbe, drugemu pa posreduje merila, s katerimi je treba ocenjevati glasbo.

Nagrajena pisma in pomenek z dopisniki

Kot smo obljubili v nagradnem razpisu, prejme vsak dopisnik, ki ima objavljen prispevek v tej rubriki, eno od tematskih številčk revije GM. Najprej objavljam prispevek, ki ga je poln navdušenja ob koncertu basista Ladka Korošca napisal

MILIVOJ NEMEC, iz 8. b razreda OŠ Prežihov Voranc v Mariboru:

„Obiskal nas je znani operni pevec Ladko Korošec. Zapel nam je nekaj slovenskih narodnih pesmi. Pel je z močnim in globokim glasom. V njem je bilo nekaj ganljivo iskrenega. Še nikoli nisem videl, da bi kdo pel s takšnim zanosom. Nisem se niti premaknil, saj sem bil ves prevzet od njegovega glasu in pesmi. Napeto sem poslušal vsako njegovo besedo, ki jo je spre-govoril ali zapel. Ladka Korošca je spremljal na harmoniko njegov prijatelj Milan Stante. Ta nam je zaigral tudi venček ruskih pesmi. Igral je tako lepo in hitro, da bi poslušal njegovo igranje ves dan. Veličino njegovega igranja sem dojel toliko bolj, ker sem tudi sam igral na harmoniko. Ob njegovem igranju

sem spoznal, kako lepe so ruske pesmi.“

Nato nam je Ladko Korošec navedel še dva odlomka iz oper. Tedaj sem postal nemiren, saj mi opere niso všeč. Vendar sta me odlomka, ki ju je zapel Korošec, vsega prevzela. Celo v domišljiji sem si predstavljal dogodek, ki ga je opevala arija. Za konec nastopa nam je doživeto deklamiral pesem Pijanec. Še dolgo po njegovem nastopu so mi ostale v spominu nekatere vrstice te pesmi. Nato nam je zavrtel še film. Posnel ga je na enem svojih potovanj. Prikazoval je Nizozemsko, mogočno Moskvo in zgodovinske Atene.

Nastop Ladka Korošca me je zelo navdušil. Še dolgo se bom spominjal njegovega močnega in globokega glasu. Zdaj ga še bolj občudujem in spoštujem, kot sem ga prej. Želim si, da bi se z njim še srečali in poslušali njegovo petje.“

Zelo zanimivo je tudi pismo, v katerem nam

SIMONA KRALJ iz 8. b razreda OŠ Edvard Kardelj iz Murske Sobote

opisuje obmejni simfonični orkester, v katerem je najmlajša članica:

„Zleknjeno na kavču so me iz sanjarnjenja predramili prvi toni Haydnove simfonije št. 22, ki so lili iz radia in napolnjevali prostor s tiho, nežno melodijo. To melodijo smo igrali tudi na koncertih obmejnega simfoničnega orkestra, ki smo jih priredili ob desetletnici. Idejo o ustanovitvi jugoslovansko-avstrijskega obmejnega simfoničnega orkestra so dali že leta 1969 takratni ravnatelji glasbenih šol iz Ljutomera, Radkesburga in Murske Sobote ter jo še istega leta tudi realizirali. V orkestru sodelujejo glasbeni pedagogi pa tudi učenci višjih razredov glasbenih šol iz Pomurja in Radkesburga. Zastopana so glasbila od violine, viole, violončela, kontrabasa, flavte, oboe, klarineta, fagota, trobente, rogov, pozavne, pavk pa do čudovitega starinskega glasbila čembala.“

Orkester vsa leta vključuje v svoj program poleg znanih tujih tudi dela domačih skladateljev. Ob letošnjem jubileju smo se predstavili z deli Haydna, Dvoraka, Mozarta, Telemanna, Smetane, Brahmsa in našega rojaka Osterca. Dirigirali so Ladislav Voeroes, Mirko Prelog in Helmut Arnfelser, ki je bil tudi solist na trobenti v Telemannovem koncertu. Program je popestril operni pevec iz Ljubljanske opere Ladko Korošec, ki je odpel arijo Figara iz Mozartove Figarove svatbe in arijo Kecala iz Smetanove Prodane neveste. Koncerte smo priredili v Radencih, Omožu, Radkesburgu, Murski Soboti in v Ljutomeru, kjer je več glasbenikov dobilo priznanja za desetletno sodelovanje v orkestru.

S sošolko Nado sva bili zelo veseli, da so naju sprejeli v orkester kot najmlajši članici. Za vedno se nama je vtisnila v spomin slika s posvetilom: V lep in prisrčen spomin na skupne koncerte, ki nama jo je podaril prvak ljubljanske opere Ladko Korošec.“

Novico o koncertu nam je poslala tudi

MIMI LAMOVŠEK iz 8. razreda na OŠ Šentrupert,

ki piše o nastopu češkega zbora: „V Mokronogu je gostoval češki pevski zbor iz Olomouca, ki je štel okoli 70 pevcev. V kinodvorani smose zbrali poleg drugih poslušalcev tudi člani novinarskih krožkov iz šol trebanjske občine. Še si želim takšnih pevskih srečanj, saj tako nastajajo vezi novega prijateljstva in imamo priložnost uživati ob čudoviti glasbi.“

ANDREJA KOLAR iz 7. razreda OŠ Podgorca,

nam je pisala pismo, v katerem opisuje svoje prvo srečanje z glasbo:

„Veselim se vaše priljubljene revije GM. S pričakovanjem odprem tudi predzadnjo stran. Ob prebiranju zanimivih spisov se večkrat spominim svojega prvega srečanja z glasbo. To je le kratek dogodek iz življenja, a je nepozaben.“

Peljali smo se k teti na obisk. Sestrična, ki se v srednji šoli uči klavir, je bila ravnokar pri svoji vsakodnevnji vaji. Potihoma sem odprla vrata v njeno sobo in prisluhnila čudni melodiji. Iz klavirja je Vlasta izvajala razne zvoke, ki jih sprva sploh nisem razumela. Opazila me je in prenehala. Pohitela sem z vprašanjem, saj me je zelo zanimalo, katero pesem igra. Povedala mi je, da je to skladba znanega nemškega skladatelja Beethovna. Čudno se mi je zdelo to ime in melodija, a sem raje molčala. Sestrična je spet začela igrati, jaz pa sem natanko prisluhnila. Začutila sem, da me ob močnih zvokih spreletava srh in da glasbo resnično doživljam. Melodija mi je počasi prirasla k srcu in še zdaj se je spominjam, čeprav ji ne vem imena.“

Andrejin doživljaj je prav gotovo zelo poučen, čeprav ni nujno, da doživi občutek prave glasbe ravno ob Beethovnu in klavirju. Sleherni od nas jo doživlja po svoje, tudi

VAŠ UREDNIK

In prav je takol

Pisali so še:

Damjan Zupan, Andreja Urbič, Olga Kotar, vse z OŠ Šentrupert; Hermina Planinšek, OŠ Podgorca; Mirjana Vližintin, gimnazija Koper; Breda Vidali, COŠ Škofije; Boštjan Toman, OŠ prof. dr. Josip Plemelj, Bled, Katarina Natek, OŠ Peter Kavčič, Škofja Loka.

Bleščeče znanje mladih ljubiteljev jazza

Kviz GMS 1979

Oder Velike dvorane Slovenske filharmonije je bil razsvetljen kot za neposredni prenos kakega koncerta, le mnogo bolj živahen je bil kot pa je navada pred koncerti. Postavljati so hiteli velike fotografije velikih jazzov, pripravljali so instrumente za nastop jazz kvarteta, žirija se je še zadnjič pogovarjala o poteku prireditve, napovedovalec pa je ponavljal uvodno besedo. Uganili ste! Vsi so se pripravljali na začetek zaključnega dela kviza Glasbene mladine Slovenije na temo JAZZ, ki je bil v soboto, 8. decembra, v Slovenski filharmoniji.

Ko so prišli na svoja mesta tekmovalci in je ura pokazala točno štiri popoldne, se je začelo zares. V finalu kviza sta se pomerili ekipi Glasbene šole Ajdovščina in Osnovne šole Gm pri Novem mestu. Vsaka ekipa je morala odgovoriti na 10 vprašanj, ki so se nanašala na razne značilnosti posameznih obdobij in smeri jazza, na poznavanje izvajalcev in sploh so zajemala vse, kar naj bi o jazzu vedeli ljubitelji te glasbene zvrsti. Večina vprašanj je bila zelo zahtevnih, a tekmovalci se jih niso ustrašili, nasprotno, njihovi odgovori so bili tako natančni in izčrpani, da je včasih še komisija ostrmela in zaploskala. Nekaj časa sta bili obe ekipi izenačeni, potem pa se je dekletom malo zataknilo in zmagala je fantovska ekipa iz Novega mesta, ki je osvojila vse možne točke. Dekleta so zaostala le za dve točki, tako da je bila iz rezultata kvaliteta vidna že na prvi pogled.

Da tekmovalna vprašanja niso bila vezana samo na zvočne primere z magnetofonskega traku, je poskrbel jazz kvartet Andreja Arnola, za popestritev pa je nastopil še New swing

Glasbena mladina Slovenije je letos že petič pripravila kviz za osnovnošolce. Tokrat je bila prireditev nekaj posebnega, saj je obravnavala za mlade izredno zanimivo temo – zgodovino in razvoj jazza, poleg tega pa je bilo tekmovanje jeseni, saj ga je GMS uvrstila med najpomembnejše prireditve ob praznovanju desetletnice svojega delovanja. Petnajst prijavljenih ekip iz raznih slovenskih krajev (Ajdovščina, Loč pri Poljčanah, Nove Gorice, Novega mesta, Slovenj Gradca, Trebnjega in Velenja) je tekmovalo 15. novembra ob petih popoldan v Novi Gorici in Velenju. V polfinale so se uvrstile štiri najuspešnejše trojice, ki so se srečale z zagrebško in beograjsko ekipo v Ljubljani. 8. decembra opoldan je bilo v mali dvorani Slovenske filharmonije polfinalno tekmovanje, ki je pokazalo, da so tekmovalci izredno dobro pripravljeni in da so snov dodobra osvojili. Z odličnimi odgovori na zahtevna vprašanja sta se na prvo in drugo mesto uvrstili trojica fantov iz Novega mesta in deklet iz glasbene šole v Ajdovščini, za njimi pa so le nekoliko zaostajale ekipe osnovne šole iz Ajdovščine, osnovne šole iz Slovenj Gradca, Zagreba in nazadnje Beograda.

kvartet, ki je zapel nekaj znanih črnih spiritualov.

Zmagovalna ekipa je prejela tudi nagrado; v tej sezoni bodo obiskali enega domačih ali tujih festivalov jazza. Obe šoli, katerih ekipi sta se uvrstili v finale, si za nagrado lahko izbereta enega od komornih koncertov

GMS, ki jima ga bo GMS podarila. Tu so bile še praktične nagrade za vse finaliste, plošče z jazzovsko glasbo in diplome.

Tekmovalnega dela je bilo konec, nagrade so bile razdeljene in obiskovalci so že vstali s svojih sedežev, ko jih je napovedovalec povabil, naj še ostanejo

in prislunjejo krajšemu koncertu jazz kvarteta Andreja Arnola. Ni jim bilo treba dvakrat reči in ko se je nemir v dvorani polegel, so lahko prislunili skupini glasbenikov RTV Ljubljana: saksofonistu Andreju Arnolu, pianistu Silvu Štinglu, kitaristu Karlu Novaku in bobnarju Ratku Divjaku. Glasbeniki so mlademu občinstvu zaigrali štiri značilne skladbe, s katerimi so skušali predstaviti osnovne prvine jazzovskega muziciranja – blues, swing in solistično ter skupinsko improvizacijo. Koncert je bil tudi komentiran, tako da so poslušalci lažje razpoznali posamezne značilnosti in jim sledili.

Po kvizu smo se z zmagovalno ekipo tudi pogovarjali. Marko Boh, Gregor Forte in Davorin Gazvoda so vsi navdušeni glasbeniki. Obiskujejo glasbeno šolo, kjer se Marko uči klavir, Gregor kitaro, Davorin pa saksofon. Radi bi igrali jazz, tudi poskusili so že, a kaj, ko so težave s prostori za vaje in z denarjem za opremo. Za tekmovanje jih je izbral učitelj glasbe, tov. Alojz Rauch, ki je vedel, da se fantje zanimajo za jazz. Kot mentor potem ni mogel več sodelovati z njimi, zato pa so se fantje sami še bolj zagrizeno lotili dela. V tematski številki GM so si razdelili snov, vsi so si presneli zvočne primere, nato pa so spraševali drug drugega. Tovariš Rauch jih je le nekajkrat opozoril na stvari, ki se jim morajo bolj posvetiti in jih psihično pripravil na tekmovanje, drugače pa so delali sami in morda je zato njihov uspeh še večji. Še enkrat jim zato vsi skupaj čestitamo in jim želimo še veliko užitka ob poslušanju in izvajanju jazza.

MOJCA ŠUSTER
FOTOGRAFIRAL
MATJAŽ ŠKULJ

1. Tekmovalcev še tako težka vprašanja niso zmedla in ves čas so bili zbrani in nasmejani, pa tudi Marjan Paternoster, ki je kviz vodil, se je trudil, da je bilo vzdušje sicer tekmovalno, a le ne prehudo resno. Za glasbeno šolo iz Ajdovščine so tekmovali Jasna Koruza, Nataša Pavlica in Nežka Černe, za osnovno šolo Gm iz Novega mesta pa Marko Boh, Gregor Forte in Davorin Gazvoda.